Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 25 (563) Неділя, дня 29. червня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошпо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Нема про що говорити...

(Дещо на теми польсько-української „угоди“).

Давні антанські союзники пересварились, передовсім з Францією. Позначились нові фронти. Крім ізольованої Франції, Польща не має на кому на зовні опертись, а сама не є досить самовистарчальною силою, щоби стояти самітно. Европа поділилась на дві половини: ревізіоністичну, яка заєдно орґанізується і версайську, яка заєдно дезорґанізується. При тім, навіть французький союзник Польщі не є досить певний, бо Французи загрожені Італійцями стараються радше за приязнь і невтральність Німеччини, ніж дбають за Польщу.

Нещодавно, Поляки покладали великі надії на візиту італійського зовнішного міністра Ґранді. Одинока ціна, за яку Поляки моглиб отримати підтримку Італії є — приступленнє Польщі до протифранцузького ревізіоністичного фронту. Але цього Поляки не можуть зробити, бо з огляду на своє положення вони є першими, що мусілиб потерпіти на ревізії постанов версайського мира. Варшавські відвідини Ґранді покінчились політичним фіяском.

Польща мусить шукати виходу з того рода ситуації. Одначе *на европейському заході не предбачується жадна можливість повстання такої зовнішньополітичної конюнктури, на якій Польща могла з успіхом опертись.* Мусить отже шукати інших можливостей. І тут виринає можливість т. зв. польської *східноевропейської конюнктури.* Є це звісна концепція пілсудчини, „ідея“ польсько-українсько-литовської „федерації“, чи „порозуміння“, чи як це інакше назвати. З огляду на свою економічну скруту, Польща є примушена розвязувати свою промислову крізу через здобуття ринків збуту. На заході тих ринків Польща не здобуде; може їх здобути лише на Сході. Безробітний польський робітник так само як і польський промисловець-капіталіст є однаково заінтересовані в здобуттю ринків Сходу.

Лодзь не має де збувати своїх текстиліїв, горішно-шлеська індустрія дуситься від безробіття і понадпродукції. Це є одна з причин опозиції польських робітників до уряду, який не рішається на остаточні висновки. Разом з тим, польсько-українсько-балтійський простір є настільки великою ґеополітичною єдністю, так само що торкає економічних як і людських можливостей, що становивби самовистарчальну цілість, здібну для цього, щоби протиставитись так само ревізіоністичній офензиві Німеччини на Польщу, як і большевицькій небеспеці. А якраз в большевизмі є ота кінцева причина, що примушує Поляків видвигнути свою східну концепцію. Справа в тім, що оскільки супроти Німеччини Польща вже найшлась в стані дефензиви, остільки теж з кожним роком, а тепер вже навіть з кожним місяцем Польща підходить до тої стадії, що найдеться в дефензиві також супроти большевиків.

Боротьба „санації“ з опозицією а передовсім з „ендецією“ є отже не тільки боротьбою за владу в державі, але передовсім боротьбою за східну чи західну концепцію свойого зовнішньополітичного державного закріплення. Потреба цього союзницького закріплення є першою підставовою проблємою польської державницької політики. Стоїмо мабуть на передодні остаточних рішень, котра з тих двох засадничих концепцій побідить.

Щойно на тлі повного імпасу польської політики на заході, можна зрозуміти цілий ряд польських особливо санаційних потягнень, які повказують на наближування далекосяглих подій. Знаменна є в тому відношенню передовсім тактика санації у відношенню до сойму. Санація потребує такого сойму, щоби беззастережно акцептував всі її пляни включно з ухваленням воєнних бюджетів.

Пілсудський потребує послушної соймової більшости і має не тільки дані, щоби виломати з Центроліву цілий ряд польських селянських ґруп, але й *надіється зискати при виборах також Українців.* Тим передовсім пояснюється ота обставина, що в звязку з грядучими виборами виринула квестія... польсько-української угоди.

Тотеж є невідомо чи на оте творення бажаного собі сойму пілсудчина рішиться вже тепер і роспише вибори на осінь чи аж на весну. Тимчасом йде період підготовки.

Є одно ясн : що без волі Українців пілсудчина своїх плянів на Сході не здійснить. Тотеж в цілком природнім порядку річи виринула оце й українська квестія. Першим знаменним явищем в тому напрямку було, що польська публіцистика почала від деякого часу дуже займатись українськими справами. Передовсім звернула на себе увагу пресова кампанія піднята з ендецького боку відомим Романом Дмовскім проти санаційних східних замислів. Без причини її не піднято, не вирвався-ж чоловік як Пилип з конопель, колиб не мав позитивних даних. З черги ми писали в У. Г. і наші відомости підтримуємо позитивно дальше, про підготовки, зміни і перегруповки в інтервенційнім таборі уенерівщини. Але уенерівщина сама ще не є тим чинником, що мігби рішати про українську співучасть в східних плянах пілсудчини. Тотеж, з черги виринула справа угоди з УНДО-нням, поїздки Юзефського, балачки з видними ундівськими політиками і клерикальними кругами, потім версії про автономію і університет, амнестію, тощо, і врешті конференції у Варшаві.

Приходиться ствердити факт, що всі оті версії і починання виходять в першу чергу з *польського* боку. Сондують ґрунт, допитуються, чекають, яка буде реакція. Хочуть з Українцями балакати. Нашу точку погляду ми на ту тему висловлювали вже нераз і досить яскраво, щоби існувала потреба її ще раз зазначувати. Нема про що говорити.

Можливости здійснення української державности не лежать на лінії угод і інтервенцій.

Політика, страх і вибори.

Українська політика на Західних Землях не творить і не веде подій. Вона навіть не йде разом з подіями. Вона є зі засади пасивна і займає становище лише до доконаних вже фактів. Можна в тім звязку реєструвати сталі симптони: Коли в політиці на щось „заноситься“, наші люди виявляють найперше помітне занепокоєння. Ніхто не знає на яку має станути ногу. З одного, удару всі робляться неначеб-то дуже таємничі, повздержливі і дискретні, обходять себе „хитрими ходами“, один чекає на другого. Цілком як оті нерішені дядьки зі шапками в руках, один випихає наперед другого, чекають хто перший заговорить. Не тільки ідеї, але й передові люде в нашій політиці є позбавлені всякої особистої починовости і динаміки. Люди неначебто тримаються анґлійської політичної засади: wait and see — чекати і дивитись! Засада, як не можна собі кращої подумати для наших політичних репрезентантів, імпотентів і опортуністів. Але на що може собі позволити сатурована і політично насичена Анґлія, на те не може собі дозволити потребуюча чинів Україна. І наша політична „повстримальність“ і „консерватизм“ є попросту — галицьким отяжілим колтунством. Які-б події не йшли — а вони грядуть знова — наш брат чухається найперше в потилицю. Колиж факти вже заіснують, тоді починають збиватись до купи головами і до безконечности нараджуватись. А врешті приймають рішення, такі і тоді, що вже не є в стані вплинути на хід подій. Завсіди пасемо задніх.

В теперішний мент можна робити у Львові прекрасні студії галицької репрезентативної політичної психольоґії. Особливож варт слідкувати, як заховуються наші люди, коли з ними говорити на три існуючі актуальні українські теми: *грядучі вибори, поголоски про угоду і можливість інтервенції.* Передовсім, нема ніко о, хто почувавсьби „компетентним“ давати пояснення і займати становище. Бояться заперечувати, бояться притакнути, не знати хто про ті річи рішає, ніхто „нічого не знає“, партії до нічого не признаються — поїдьте до Львова і поговоріть з „авторітетними чинниками“ і тоді зрозумієте, що супроти грядучих подій ми є політично обезголовлена суспільність. Немає нікого хто мавби сміливість рішати і брати на себе відповідальність; так і чуєш скрізь: „моя хата з краю“. Тотеж українська суспільність знова починає потапати в повені поголосок, сплетні і непевности. Труслива українська демократія творить осьтак підложе для явищ публичного згіршення.

Найблизче з усіх стоїть перед нами виборча справа. Для нас не може мати суттєвого значіння чи Пілсудський розжене сойм вже в тім тижні чи аж в осені і чи вибори будуть в осені чи аж на весну. Вони йдуть і нам слід до них *заздалегідь* програмово і тактично підготовитись, слід з того здати собі справу, яке позитивне значіння і наслідки вони можуть мати у нашій визвольній політиці. Бо тільки з визвольної точки погляду ми можемо творити і оцінювати події. Вибори мають для нас сенс і потребу лише остільки, оскільки вони в своїм перебігу і наслідках орґанізують і посилюють справу нашого державного визволення. Теперішня українська політика трактує справу виборів не з визвольної але виключно партійно-політичної точки бачення. Слід одначе мати на увазі, що наші партії не є висловом тих чи інших визвольних програм. Одначе на вибори ми не можемо дивитись, як на спосібність для партійнополітичних розрахунків. Для нас не може мати жадного суттєвого значіння чи побідить ундо, чи радикали, чи якась інша партія, бо жадна з них не репрезентує сконкретизованої визвольної ідеї. Ми з усею гостротою мусимо і будемо поборювати партійний підхід до виборів. Натомість — як це ми вже раз на тім місци підчеркали — *вибори можуть для нас мати лише значіння якнайширшого плебісциту української державно-національної свідомости.* Вибори мусять нам послужити інструментом для цього, щоби міліонові українські маси могли заявити своє самостійницьке і соборницьке державне хотіння; іншого практичного значіння вибори для нас мати не можуть. Нам слід заявлятись не за ундом чи радикалами чи якоюсь іншою ґрупою; натомість нам слід при виборах заявитись за українською державною ідеєю і проти чужого поневолення. І для такого плебісциту української національної свідомости мусять найтись відповідні технічні форми і можливости вислову на зовні.

Будемо йти проти всіх партій, але за обєднаним могучим висловом шого державницького хотіння.

Паде кордон.

З приводу відвідин закарпатської молоді.

Зрозуміли це всі, що були в той вечір на салі перемиської Бесіди: *верховинський кордон паде.* Це вже не вічева, патентована, із буйним патосом викидувана фраза, але жива дійсність, як дійсними і живими були оті юнаки і дівчата, що у нас в гостях, про свої закарпатські гаразди і турботи оповідали. Щоби впасти отам, на верхівях Карпат, цей кордон мусить бути найперше знесений в наших душах. І є добре, що за цю роботу береться молодь, юнацтво з цього і з того боку, що сходяться, запізнаються, находять живі беспосередні взаємини і навязують справи. Бо молодь найпевніща запорука побіди, молодь — це вигране завтра. Те, що звяже молодеча гутірка, взаємні відвідини, таборове огнище, пластова стріча на верхівях гір, спільне молодняцьке пережиття, цього пізніще не розірве жадна сила.

Тому йде боротьба за молодь, також на нашім Закарпаттю, тому так завзято змагаються за тамтешні молоді душі: чехи, москалі, мадяри, всякі малороси, карпатороси, общероси і інші мадярони-русскіє. А проте знаємо: хоч в руках всіх отих чехів, мадярів, москалів і інших „росів“ і гроші і зброя і впливи і вся влада — то всежтаки, виграли не вони а *ми*, виграли вже тепер, виграли внутрішньою твердістю, міцніщою волею, силою духа, виграли нашою молодістю.

Це ми бачили підчас зустрічі з ними, це казали нам вони самі. Оповідали, як крок по кроці і пядь за пядию, приходитьтя там для українства ґрунт відвойовувати і позиції здобувати. Їм не можна не повірити коли кажуть: *Закарпатська Земля колись наша, знова буде наша!* Навпаки, їм треба вірити тимбільше, бо за 4 роки здобули там стільки, для чого ми тут 40 літ потребували.

На окраїнах Зах. Земель, загрожених неменш сильно від Закарпатської окраїни, але й тим міцніще скованих разом одною долею, одним пережиттям і свідомістю однакової небеспеки, в Перемишлі, в першому галицькому українському місті, яке вони відвідають, — вітаємо щиро дорогих представників закарпатської молоді.

Sygn. III. 1|Pr. 26|30. Wyciąg z Dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu z dnia 14. czerwca 1930 r. Nr. 83. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych, na posiedzeniu niejawnem dnia 14. czerwca 1930 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: I. że cała treść artykułu umieszczonego w Nr. 23 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“ a to: pod tyt. „Proces“ w ustępie od słów „Sudu“ do słów „zasoby“ i przy końcu od słów „Szcze ne znajemo“ do końca artykułu, zawiera w sobie znamiona występku z §. 3 0, 305 i 308 u. k. — w artykale pod tytułem „Proces wijskowoi ukraińskoi orgauizacji“ następny napis zawiera w sobie występek z art. V. noweli z 17. grudnia 1862 i §. 491 u. k. w ustępie pod tytułem „Po wsij Ukraini“ w ustępie pierwszym od słów „szczoby“ do słów „bezuspisznymy“ zawiera występek z art. V. noweli z 17. grudnia 1862 i §. 491 u. k. II. Konfiskatę powyższego numeru czasopisma Ukraiński Hołos“ jako usprawiedliwioną zatwierdza się, III. że dalsze rozpowszechnianie wyż rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“ by po myśli § 20 ust. pras. z dn. 17 XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863 treść tego orzeczenia—bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Hanińczak w. r. — Za zgodność: Bieńko.

„А всетаки крутиться“...

(З чужої преси).

„На українськім фронті все неспокійно“ пише краківський консервативний *„Час“* з приводу поданих „Укр. Голосом“ вісток про розлам серед уенерівського табору. „В тій бочці постійно кипучій відбувається каламучення ріжних рук і для ріжних цілей“.

Жерелом неспокою — *українська справа.* Про неї говорять. Вона стає актуальною—частинно чи в цілости. „Проблєму України“ розвиває і п. Бобжинські в консервативній „Нашей Пшишлосьці“, і поборює п. Бартошевіч в „Ґазеті Варшавскій“. Про „польско-руске (sic!) порозумєнє“ пише Каро в санаційнім місячнику „Дроґа“. Алярмуючі статі за статями про те „чого нема і не може бути“ поміщує ендецька преса. І реляції „Укр. Голосу“ відбиваються гомоном в усій польській, німецькій і литовській пресі та ще в московських „Ізвєстіях“, „Правді“ і київській „Пролєтарській Правді“. І вкінці ось як пише ендецький публіцист п. Адольф Новачиньскі, з типово семітським акцентом:

„Не треба таїти, що сьогодні Самостійна Україна має тут і там у світі багато аматорів і протекторів. В Льондоні захорували затяжно на Вернигоробу (!) льорд Creve, Churchill, Hill. Amery, парижський амбасадор п. Tyrrel й інші; у Вашінґтоні чемпіоном цеї нової фікції є сенатор Copeland... В Берліні ідея розбору Росії має дуже впливого й важного прихильника, бо-ж пана міністра Рейхсвери Ґренера. В 1918 р. ґенеральним обозним гетьмана Скоропадського був, Київом захопився, пройнявся і просяк українізмом не так на злість Совєтам, як щоб шкодити й обкроїти Польщу. В часі війни виконував Ґренер практично плян теоретика Рорбаха, який знову виходив з програми фільософа й політика Едварда Гартмана, головного укладчика ідеї України як держави, того самого Гартмана, котрий для Поляків кинув клич: ausrotten! (вигубити)!“

Отже українська справа починає входити, як концепція, в політичні пляни ріжних міжнародніх чинників. Такою концепцією, а може пробою рятунку для Польщі є вони в дуже обмеженім виді і для одної частини Поляків — табору марш. Пілсудського. Вони видвигають питання України розуміється за Збручем, в найновіщому виданні ще з обкроєнням трьох повітів. Друга частина польського громадянства — ендеки відкидають цю концепцію вже в заложенні. Для них

„українська справа“ є засадничим питанням в сьогоднішну пору, бож вяжеться тісно з наступом, який починають розвивати Німці на цілому фронті — не чекаючи на фактичне опорожнення Надренщини і тому видвигання української справи, отже зміна границь Росії, моглоби бути тільки диверсією на користь Німців та їх тенденцій до розбору Польщі“.

Але для одних і других — *для всіх Поляків* в їх „за і проти“ відносно української справи все *„йде натурально* про „тамту“ Україну“. *Про цілість української справи* вони не хочуть говорити. На все, що поза тим вони замикають очі. Тільки інколи пробивається правда свідомість про можливість „збройного руху на наших тилах“, як пише „Львовскі Курєр Поранни“. І все на першій сторінці *„не було, нема й не може бути“*, а на другій чи третій в дописах з місць, цейже часопис пише „що виступи українського сепаратизму не устають“, а в „уривках дня“ подає звідомлення з конґресу Пяста:

„П. Паліцкі (з мостиського повіту) оповідав, що Поляки перелякані корченнямся національного стану посідання у Східній Малопольщі вибухають словами розпуки:

П. Андрій Вітос підніс, що з 11 тисячів польських осадників уже чотири тисячі покинуло Східну Малопольщу і польська земля переходить в українські руки“.

Правда це пишуть здебільша тому, щоби бити санацію. Але наче струсі замикають очі й ховають голову в пісок, щоби недобачити, щоби не сказати, що *все це теж українська проблєма.* Що не кінчиться вона на Збручі, чи на трьох повітах якими торгують пп. Лівицький і Сальський зі Славками і Юзефськими подвижниками невдалих „рейдів“. Як би не говорити а справа все таки так „погано крутиться“, що від того деяких польських і московських публіцистів аж за серце хватає.

Ріккі.

На слідах одної афери.

Обманець Мицак-Буржинський появляється другий раз в Данціґу. — По кількох днях побуту передано його в руки поліції).

Ми вже писали в одному з чисел „У. Г“. про обманщицько-провокаторські практики Мицака-Буржинського. А ось тепер ми знова поміщуємо листа з Данціґу, щоби перестерегти наше громадянство за кордоном і в краю перед дуже шкідливими осібняками типу Мицака-Буржинського.

Данціґ, 5. червня 1930

...В понеділок дня 26. травня ц. р. в часі обіду приходить до одної з українських рисівних саль на техніці добродій, середнього росту, з ясним волоссям, огрядно одягнутий в блакитний костюм, шовкову сорочку, чистий ковнірець і ясно-зелене пальто та слабою німецькою мовою питає за Українцями — студентами й і орґанізацією „Основою“. На салі відносно пусто. Всього здається лиш три чоловіка, між ними також Федай, Українець, людина на нашому ґрунті відносно нова, бо прибув до нас недавно з Бресляв. Присутні спрямовують гостя до Федая. Перед ним представляється цей добродій, як Мицак, ґенерал б. російської служби, походженням Українець, під теперішню пору отаман повстанців на Україні. На потвердження цього показує заразже свої важливі документи в ріжних мовах з усякими печатками, що робить між иншим зразу помітне враження на Федаєві, якому імя Мицака як обманця було до того часу зовсім невідомим. Після тих „вступних формальностей“ просить Федая послужити йому деякими вказівками відносно тутешніх мешканевих труднощів, життєвих відносин тощо, вкінці просить не відмовити йому, як зовсім тут незнайомому, позволення у хаті Федая обмитись, дещо почиститись з дороги, щоби „якось по людськи виглядати“. Попоївши при тому добре, попросив Федая ще 2-ох ґульденів, бо в нього не було під рукою жадної дрібної монети і вийшов шукати своїх знайомих. Вечером того-ж дня вже не вернув.

На другий день, себто *27 травня ц. р.* ранком спішить Федай на школу, а на розі вулиці вже жде на нього „Пан Ґенерал“, тим разом одначе вже з малою валізочкою в руках. І знову бере його Федай до своєї хати, знову годує та при цьому виявляє вже „Ґенерал“ своє важке матеріяльне положення. Каже, що ледви з голим життям вирвався з Польщі, що хотіли його там „в страшний спосіб“ арештувати та що він дійсно хвилево без гроша.

Тогож дня Мицак о год. 4. по пол. йде до тутешнього православного священика, представляється йому як видатний український діяч, одночасно як представник Української Військової Орґанізації в Галичині, приїзджає в незвичайно ділових справах і просить подати йому адреси ґенералів Зелінського і Ґлязенаппа.

Священик цей, як типовий доволі обмежений чорносотенець давної дати, просто з крайним невдоленням мусів ствердити, що він зовсім нехотячи стає якимсь посередником поміж „малоросами“, тому теж подаючи Мицакові адреси, бажав його — отамана повстанців на Україні — як найскорше позбутись з хати.

Цілий тій розмові в домі священика мав прислухатись з боку пан, якому на імя Адамович, Білорус б. старшина рос. армії, тепер паламар при православній церкві в Данціґу. Він оказав далеко більше зацікавлення до справ українських повстанчих сил, справ УВО й до самої особи пана отамана ніж священик. Він збіг поспішно на вулицю й доганяє Мицака. Цей між иншим його вже замітив і сам знайомиться. По короткій взаїмній виміні слів, Мицак приступає до речі, іменно заявляє, що він з рамени УВО є висланником в незвичайно таємній і важливій справі. Йому незвичайно важко робити якінебудь перші кроки, бо немає в нього тут жадного звязку. Діло в тому, що має він доручення з рамени УВО продати не малу скількість оружа.

Адамович своїм ухам не вірить. Крайно здивуваний питає, якже це можливо? І от Мицак за другим разом вже докладнійше розказує про те, що існує на світі революційна українська орґанізація УВО, що видає вона свій орґан „Сурму“ що оперує головним чином на українських землях під Польщею і що ця УВО має власне за кордоном велику скількість всякої зброї та немогучи перетранспортувати єї до краю рішилась це продати. (Дальше буде).

КОНСЕРВАТИЗМ І АНАРХІЯ.

Трудно найти кращий приклад, який зображувавби ясніще взаїмовідношення тих двох первнів духа, ніж це є у випадку китайської раси. Занадто обдарована від природи консерватизмом, китайська раса не була в стані утворити сприятливих умовин для плекання первня революційности, що підганявби духа раси в напрямку все нових й нових здобутків. В таких умовах, пророками китайської раси могли бути лише законодавці, які сковували духа раси в непорушних рамках приписів. Лише в таких умовах, можливе було посадження на китайський пророчий престол Конфуція, що в суті річи не являвся ніяким пророком, творцем чи тим більше революціонером духа, а лише ґеніяльним етноґрафом, що зібрав в одно ціле, в такзвану книгу Люн-Ї, всі існуючі вірування, обичаї, пересуди, забобони свойого народа і уняв це у форму обовязуючих законів, що стали евангелієм раси.

Наслідки такого стану не дали на себе довго чекати. Очі духа раси задивлені в своє евангеліє, яке не містило в собі ніяких дороговказів на майбутнє, не манило духа раси ніякими образами прийдешнього, звернені обличчам не вперід а назад, загубили свою життєву ціль. Раса стала цофатись назад. Таким чином дух раси, що до часу появи Конфуція йшов велитенськими кроками в напрямку опановування все нових ділянок культури і цивілізації, нагло зупинився в свойому поході. Минали цілі століття і тисячеліття, які можна назвати глибоким сном колись найкультурніщої в світі раси. За той власне час, Китайців перегнали її сусіди Японці, не говорячи вже про народи західної Европи та Америки.

Поява Конфуція, отого „пророка“ загибелі китайської раси припадає на 5-те століття перед Христом. Основоположена засада його навчання — це відкинення всякої турботи про життя — поза межами його земського вияву. „Чого нам займатись тим, що існує і що твориться по тамтім боці греблі життя, коли ми маємо досить до полагоджування по тім боці“ — каже Конфуцій в свойому „евангелію“. Для того, щоби управильнити те життя по тім боці, встановляє Конфуцій пять родів відношень людей поміж собою, опріч яких жадне інше не сміє існувати. Ними є: відношення поміж: князем і урядником, 2) батьком і сином, 3) братом і братом, 4) чоловіком і жінкою, та 5) поміж приятелями. У цих пятьох взаїмовідношеннях є означена роля наставників і підчинених в той спосіб, що наставникам є причасні лише обовязки, а підчиненим лише права. Представником волі неба на землі є цісар. Тому, що небо є добре, мусить бути добрим і цісар, а з добротою цісара є звязана нероздільно доброта всіх урядовців в державі, а через них знова доброта всего населення.

Черговою засадою конфуцієвого навчання є твердження, що людина в свойому корині є добра. „Люде є від природи добрі і зближені до себе, лише життя їх розєднує і нівечить доброту їхнього серця“ — каже на вступі перший шкільний підручник для дітей.

З цього випливають такі практичні вказівки для Китайців: коли земля не зародить, прийде повінь або взагалі якесь стихійне нещастя, то це значить, що добре небо в той спосіб протестує проти злого цісара. Тому його треба усунути. Коли урядники поповнять зловживання, то за те треба теж усунути цісаря і самих урядовців. Коли в якійсь провінції люде не держаться обичаїв, то зате треба покарати начальника провінції. Коли дитина поповнить якійсь проступок, то за це треба вигубити її батьків і цілу рідню, бо вони являються злим корінем. Приятель є відповідальний за поведінку свойого приятеля і т. д.

В звязку з оцінкою добра і зла є тісно звязана оцінка діяльности і поодиноких професійних ґруп суспільности. Вартість поодиноких професійних ґруп йде в такій черзі: селяне, учені, гірники, ремісники і купці. На цих останних замикається черга *почесних* професій. До *непочесних* професій належать: різники, фризиєри, жовніри, театральні артисти, тощо. Згідно з ученням Конфуція люде приналежні до непочесних професій нищать те все, що створять люде почесних професій.

Такий погляд не міг очевидно ніколи створити догідних умов, для зорґанізовання, наприклад, сильної армії, що моглаб оборонити край перед внутрішною анархією і зовнішним ворогом. Через те Китай падав вічно жертвою всяких наїзників і все був повний всяких банд, чужих і своїх.

І ось недавно Китай пробудився з того стану заскорузлости і глибокого сну духа і побачив, що всі його перегнали на цілі історичні милі. У Китайців зродилося бажання дігнати інших. Але не так то легко когось здогатяти, коли ноги спутані страшними кайданами заскорузлости думки загалу населення. І тому. сучасна китайська дійсність знає лише страшну анархію, як реакцію на безприкладну заскорузлість визнавців конфуцієвого навчання. Консерватизм і анархія — це два природні сусіди, що їх кожна здорова раса розділює первнем *творчого* революційного духа. Не зуміла цього зробити завдяки конфуцієвому навчанню, китайська раса і це на ній мстилося і мститься.

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ.

Дві революції.

(Докінчення).

Досить згадати про його вчорашні відвідини фабрики Мареллі в Сесто Сан Джованні, яка нараховує більш 5.000 робітників. — „Ви знаєте, сказав Мусоліні, звертаючись до робітників, — що за вісім років фашистівської революції, Фашистівський Режім був завжди особливо заклопотаний що до поліпшення умов життя робітництва. Хто в 1923 р. встановив закон восьмигодинної праці, як основний закон Держави? Хто збільшив пенсії робітникам на випадок скалічення та на старість? Хто збільшив субсидії робітницям на час материнства? Хто створив Дополаворо (ріжні культурні та просвітні установи на час після праці Є. О.)? Хто ввів обовязкове забезпечення проти туберкульози, — хвороби, що збірає найбільшу кількість жертв серед робітничих клясів? І се лише одна частина тої роботи, що її фашистівський режім перевів за для робітничої італійської кляси. Але він зробив далеко більше, товариші робітники: він поставив на рівні капітал і працю, зрівнявши їх в правах і в обовязках, визначених Партією Праці і сього нема ні в якій частині світу!“ (Голосні оплески присутньої маси).

В дійсності, всі ті закони, що увів в життя на користь робітництва фашистівський режім, починаючи від восьми годин праці і кінчаючи обовязковим забезпеченням робітництва на випадок каліцтва, хвороб та старости, значилися віддавна в усіх соціялістичних програмах, включаючи в те число і большевицьку. З тією лише ріжницею, що соціялістичні партії стояли на плятформі боротьби клясів, яка в Большевії була доведена до абсурду, а в фашистівській Італії всі ті робітничі закони були проведені на плятформі співділання клясів, що в остаточному рахунку приводить до Корпоративної Держави. Про Корпоративну Італійську Державу, як нову форму розвязання соціяльно-політичної проблєми я напишу иншим разом окремо, а тут вважаю потрібним лише порівняти умово життя робітництва в фашистівській Італії, з тим станом, в якому знайшлося робітництво в Совітському Раю: Не маючи можливости над тим довго спинятися наведу лише один уступ з розвідки п. Чорноморця в „Розбудові Нації“ за 1930, ч. 3-4: „— Диктатор-робітник фактично є безправним кріпаком і навіть позбавлений і крихти тої свободи роспоряджатися своєю робочою силою та своєю особою взагалі, якою користувалася робітнича кляса в усіх країнах ще на початках сучасного капіталістичного устрою. Положення робітника в СССР можна прирівняти хіба що до положення кольоніяльного колірового робітника-мурина, та й то лише десь у найбільший глушині. Але й те порівнання буде не на користь робітника-диктатора в СССР. Напів-кріпак тубілець усеж має право вільно роспоряджатися своїм заробітком. У радянського робітника й сього права не має. Він мусить під загрозою занесення на „чорну дошку“ за „несвідомість“ та „контрреволюцію“ віддавати частину своєї платні урядови з примусу підписуючися на ріжного роду державні „позички“, та ба, він, наслідком хитроумних урядових комбінацій, навіть тратить право на роспорядження „проданою“ йому облігацією цієї „позички“... Всяка спроба увільнитися від сього обовязку приводить звільнення робітника з підприємства і хронічне безробіття... А безробіття все збільшується, бо все напливають до міст „розкуркулені“ селяни... Положення сих нових безробітних, рівно як і тих, що були звільнені з фабрик на основі наведеного параґрафу, — не можна навіть уявити. Це — „перстень смерти“ — як називають у Москві положення безробітних, коли вони не є членами профспілок... Бо той, хто не є у профспілці, не має права на працю, а той, хто не має праці, не може бути членом профспілки...“ (с. 83.).

Така доля робітника в робітничо-селянській Державі. Що-ж до долі селянства, то вона вже досить відома, — більших злиднів, лиха й насильства над своїм майном і своїми родинними та релігійними почуваннями, селянин СССР не зазнавав і в найгірші часи царату та кріпацтва.

Фашистівська революція в Італії все розвивається, проводячи все нові закони, що мають реґулювати взаємовідносини ріжних соціяльних клясів та їх взаємне співробітництво для їх спільного добра і для загального добра всеї нації, вона йде все наперед, далеко випереджаючи світ, по дорозі соціяльно-політичного унормовання життя, вводячи в нього все нові й нові творчі елєменти і — тому являється дійсно гідною сього слова „революція“. Большевицька-ж революція давно зліквідувала всі свої ідеали, давно звернула всі свої прапори і, замість повести людність своєї території вперед до вищих форм життя, повернула її до анархії найглибшого варварства, з усім його примітивізмом життя й думання. Большевицька революція давно вже повернулася в дику безглузду, бевформну контрреволюцію, і тому не можна без здивовання читати новий заклик так званого II Інтернаціоналу, що відбув з участю українських делеґатів Конґрес в Берліні (від 11 по 13 травня) і що закликає робітників СССР *„рятувати революцію...“* Запізно панове! Революцію в СССР на жаль, давно поховано. Можна лише рятувати контрреволюцію або... *Або робити нову революцію!* Але вони до неї не кличуть! Цікаво булоби почути, що говорили на тому Конґресі українські делеґати? Невже-ж теж „рятували большевицьку революцію?!“

ПРОЦЕС УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Дванайцятий день. — Середа 11. червня.

Зізнає далі Радонь. Каже, що Попадюк, мав признатися, начеб то він брав участь в атентаті на сх. торги та безпосередньо після вибуху вернув поспішним поїздом до Коломиї.

На тему зізнань свідка приходить до перепалки між предсідником Яґодзінським і обор. Шухевичом. Підчас цеї контроверсії предсідник погрожуюче кинув під адресою дра Шухевича: *Ми собе дами з тем раден*“!.. На домагання оборонця Шухевича запротоколувати ті нечувані слова, *предсідник не згодився*.

Обвинувач. Терещук закидає свідкові, що він був присутний підчас побоїв, казав дати ведро холодної води на збиті ноги та відомовляв від зізнань про побої. Обвинувач. Вацика велів Радонь бити, власноручно накинув на нього коц та приказував бити по нирках.

При „переслухуванні“ Наорлевича свідок числив буки.

Обвинув. Кирилюкови велів відмірити 60 буків. Кирилюк плював довший час кровію після тих побоїв. Обв. Качмарському підсував свідок картки з питаннями та примушував давати потакуючі відповіди. Свідок бачив теж побиття обв. Лемішки та Онишкевича.

Обор. Ганкевич питає свідка чому він під присягою заявляє, що поліція відносилася до вязнів не то, що чемно але й куртуазійно, коли при обговорені зізнань Кирилюка говорив до цього останнього ком. Білевіч через „ти“ а з чим необережно зрадився тепер свідок. — Свідок сконфужений. Із зізнань обвинувачених, конфронтованих із свідками показується що обвинувачених „переслухувано“ в кімнатах „обичаєвої бриґади“.

Тринайцятий день росправи

Зізнає поліц. аґент Дембіцкі. Підчас зізнань цього свідка доходить до гострих суперечок поміж предсідником трибуналу і обороною в звязку зі запискою Біди, що її приніс свідок зі собою на росправу. Записка писана рукою Біди, стверджує що він сам заніс валізку на площу Сх. Т. та що він заступав часом Клішівну у виконуванню її обовязків. Біда до цеї заплеки признався. Др Ганкевич питає чому він брав від Біди записку коли Біда й так признався до несення валізки „Це мій устіх, що Біда признався і я хотів це мати чорне на білому“ — каже свідок. Др. Ганк: „Кому Ви дали пізніще цю карточку? Свідок: Її втягнено до поліційних актів. Др. Ганк: А звідки Ви її тепер дістали до рук? Свідок: З поліц. актів. Др. Ганкевич просить запротоколувати, що цю записку свідок витягнув на росправу зі судових актів. Далі зізнавали вязничні і поліційні лікарі Ящуровський, Гайсік і Верніцкі. Лікарі ствердили вправді, що підсудні плювали кровію, але „арештанти часто симулюють таке пльовання“. Далі казали, що не найшли слідів від побоїв; хоч що правда не казали підсудним роздягатись, а лише „так“ бадали. Дальший свідок комісар Федунішин, показує одно число „Сурми“ де пишеться про те, що його мають застрілити за побої укр. політичних вязнів. Свідок знав теж, що його мав застрілити Біда і знав, що для слідження свідка уживав Біда свойого брата, що потім сам застрілився. На це підсудний Біда встає і каже: „Помершій брат слідив власне мене. Чому це було так, я знаю, але не хочу тут казати“.

Чотирнайцятий день росправи, Пятниця, 13. VI.

Зізнає поліц. аґент Жиґмонт Оґроднік Не знає, чому УВО плянувала якраз на нього атенгат, коли він із правила занимається кримінальними проступками. По перечитанні письменних зізнань пол. аґ. Осипа Будного, якого арештувала данціґська поліція, і через те він не міг явитись, приступлено до переслухання аґента Романа Хшановського. Він повторює відомі уже із зізнань попер. свідків мнимі зізнання Наорлевича, Лемішки Кирилюка та Крушельницького. Попадюка мали зрадити Наорлевич і Лемішка, Шушкевичівну Крушельницький та Наорлевич.

Пятнайцятий день росправи — Субота 14. червня.

Зізнає далі поліц. аґент Хшановскі Повторює зізнання обв. Біди. Цей ост мав признатися, що після вибуху, він і Попадюк зустрічалися і краєвим командантом УВО Урбанським. Цей ост. вручив Біді 50 зол. із порученням виїхати зі Львова на провінцію щоби заховатися перед поліцією. Черговий свідок, ключник поліц. арештів Бачинський необережно вихопся що обвинувачених *завертали із бриґідок до поліц. арештів*.

Свідок Антоні Ковальчук пол. аґент зізнає на обст. переслухувань та на ту обст. що біля 14. вересня мав бачити Попадюка в Акад. Домі. Обв. Оґроднік пізнає свідка як цього, що бив і катував його представившись за вязн. лікаря. Останнім свідком цього дня був. ком. Бурда, який конфронтував Біду з урядовцями „східних торгів“. Цей свідок не вніс нічого нового до розправи...

3. тиждень розправи.

Шіснайцятий день росправи, понеділок 16. VI.

Предсідник повідомляє, що трибунал відкинув внесення оборони, щоби провірити книгу заряду поліційних арештів, чи підсудних перевозили з судових арештів до поліційних.

На внесення оборони приступлено до конфронтації поліційного аґента Хшановського з підсудними. Підчас конфронтації Попадюк і Кульчицький вказують на Хшановського, як на того, що їх бив, згл. був присутний підчас побоїв.

При переслуханню дальшого свідка, ключника Саварина виявляється, що свідок приносив Попадюкови до келії відро з водою і борову воду для того, щоб швидше зникала пухлина на ногах Попадюка. Свідок сьогодня собі цього не пригадує. На питання Др. Ганкевича, чи свідок не чув що недавно побили в поліц арештах до пів-смерти якогось вязня, так що до нього мусіли спроваджувати міських лікарів, — предсідник не дозволяє свідкові відповідати.

Свідок Чеховскі, комісар поліції зізнає між іншими, що це неможливо, щоби свідок Ґелевський міг підчас побачення з Попадюком на поліції, чути від Попадюка про те що його на поліції побито, бо він сам був весь час присутний підчас побачення. В тому місци наступає конфронтація свідка Ґелевського з Чеховскім, підчас якої Ґелевський потверджує свої попередні зізнання, себто, що Попадюк скаржився йому що його били і мучили. Попадюк пригадує свідкови Чеховскому, що в той день як його перевозили з поліційних арештів до суду, сказав свідок „Пане Попадюк, до мене ви не будете мати жадного жалю, бо я вас не бив“. Свідок не пригадує собі цеї фрази. Свідок каже що на поліції нікого не били і що всі підсудні признались добровільно, лише Шушкевичівна, Колодзінський і Кульчицький не признались до нічого, а Клішівна взагалі відмовила зізнань. Др. Ганкевич повторює те саме питання що його ставив попередньому свідкови, але предсідник знова ухилює його. Др. Ганкевич рішучо домагається рішення трибуналу в тій справі і запротоколовання ухилення питання.

Сімнайцятий день росправи, вівторок 17. VI.

Трибунал затвердив відмову предсідника, відносно питання Др. Ганкевича. Др. Ганкевич питає Крушельницького чи підчас побачень з батьком у слідчого судді питав його батько чи його били і чи суддя заборонив підсудному відповідати на ці питання. Крушельницький підтверджує це. Колодзінський пригадує свідкові, що поліц. аґент Радонь і сам свідок заявили йому підчас переслухання, що поліція має докази та що інші підсудні зізнали, що він дав Біді валізку з бомбами в шинку при вул. Кохановського. Радоли признатись. Колвж підсудний заявив свідкові, що до 16. вересня він був при війську тоді свідок довго думав, перестав питати і казав відвести назад до келії. На це каже свідок, що він не закидував підсудному будьтоби він мав передавати Біді валізку. Крушельницький заявляє що він ніколи не говорив на поліції, що він не почуває себе звязаним *присягою УВО*, як це твердить поліція. Предсідник відпускає свідка швидше ніж встигли його як слід випитати підсудні і мусів ще раз його завернути.

Приступлено до переслухання слідуючого з черги свідка, шефа бриґади для протидержавних справ Казимира Білевича. В його руках було слідство цілої справи. Свідок зізнає, що був присутний при тому як Качмарський показував на пляні Львова, місце плянованого замаху на поліц. комісара Федунішина. Качмарський мав тоді теж показувати кудою мали втікати учасники після доконання замаху. Цей плян підтвердити мав теж Наорлевич. Свідок зізнає, що він дуже врадувався коли поліційний аґент (!) приніс свідкові картку, на котрій Біда склав власноручво писемне зізнання, що це він заніс валізку з бомбами на площу Сх. Торгів. Досі поліція взагалі не знала хто це зробив. Др Ганкевич питає свідка чому він, як застрілився брат підсудного Біди сказав: „Шкода нашого Влодзя“? Предсідник ухилив це питання. Др. Старосольський робить свідкови цілий ряд закидів, що поліція не придержувалася обовязуючих приписів про ведення слідства. Підсудний Біда твердить, що зізнання свідка про те, начеб перед атентатом поліція його не слідила, — є неправдиві, бо ще на чотири місяці перед вибухом бомби на Сх. Торгах за ним слідкували аґенти. Що навіть ще перед вибухом була ревізія у Махницького. Свідок відповідає що підсудного Біди поліція не слідила, а у Махницького перевела ревізію на підставі анонімового листа. „Цього анонімового листа писали ви самі до себе. Ви про це самі мні говорили“ — заявляє Біда. Підсудний Терещук розказує про те, як він побитий не могучи рушитись, лежав на келії і як прийшлиаґенти та повідомили його, що приїхав спеціяльний комісар з Варшави на переслухання. Свідок казав йому встати і танцювати довкола столика та грозив, що ще важче його побють. До підсудного Попадюка підчас першого переслухання заявив свідок, що він і аґент Хшановскі приїхали спеціяльно з Варшави, щоби направити відносини у львівській поліції, що вони старі „пеовяки“ (члени революційн. і польської орґанізації військової) і т. д. Свідок лякав Попадюка, вказуючи, що інші арештовані теж зразу не хотіли говорити, але потім після побиття до всього признались. При тому свідок дуже зневажливо говорив про суд і суддів присяжних. „Я піднесу три пальці до гори, присягну і мені все повірять, що тільки я скажу, а тобі ні“. Підсудного Вацика, лякав свідок тим, що знищить і зруйнує цілу його рідню. Підсудний Наорлевич кидає свідкові в очі закид, що коли його свідок став переслухувати, показав якусь фотоґрафію і казав потвердити, що це „Гуртак“ (так ніби мали кликати Попадюка). Коли Наорлевич цього не потвердив, накинули на нього коц і били по пятах. Підчас побоїв підсудного Кирилюка був свідок присутний. Курилюк пригадує свідкови, що підчас битя трісла тростина, а свідок післав купити іншу і казав бити „по татарськи“. На всі ці закиди, пригадки відповідав Білевіч: не пригадую, неправда, брехня і т. д.

З черги приступлено до переслухання знавця політичних справ, радника львівського воєвідства Казимира Івахова. Він розказує про історію УВО.

Що це таке У. В. О.

в світлі візнань радника Івахова.

„УВО повстала в р. 1920 з ініціятиви Головної Ради Корпусу Січових Стрільців. На чолі УВО станув Евген Коновалець, б. отаман Січових Стрільців, а членами її команди були не тільки члени команди бувших Січових Стрільців як Мельник, Матчак, Чиж, але й багато інших старшин УГА.

Політично УВО підлягало до 1923 р. б. диктаторові Петрушевичеві. Коли в 1922 р. Петрушевич вислав до Ліґи Націй меморіял, у якому домагався, щоби Ліґа Націй вирішила долю Східної Галичини на користь Українського Народа, тоді заграничні чинники звернули Петрушевичеві увагу, що треба, щоби в краю був якийсь рух, щоби було видно, що українське населення Сх. Галичини не є вдоволене з польської окупації. І тоді УВО почала ділати. Її діяльність полягала на дуже численних у тих часах актах саботажу й терору.

В р. 1922 були вибори до польського сойму й сенату. Українське населення Сх. Галичини не брало участи в тих виборах бо така була тоді політика Петрушевича. Не всі однак погоджувалися з тією думкою Петрушевича, бо от покійний Володимир Бачинський, який був тоді на чолі міжпартійної Ради, був приклонником участи українського населення сх. Галичини у виборах.

В томуж часі повстала теж угодовська ґрупка під проводом Твердохліба й Яцкова. Ці два осібняки пропаґували угоду з Поляками. Особистим секретарем Твердохліба був Дзіковський, який був рівночасно членом УВО і повідомляв орґанізацію про кожний крок Твердохліба. Твердохліба вбили, угодовська ґрупа майже зникла, але Дзіковський арештований „сипнув“ УВО. Наслідок був такий, що Начальна Команда УВО, яка була досі у Львові, мусіла перенестися до Берліна.

В тому-ж часі наступив теж розрив між през. Петрушевичем і УВО. Наслідком того, що він почав орієнтуватися тоді на Харків. Але Петрушевич створив нову військову орґанізацію, під назвою „Західно-Українська Національно Революційна Орґанізація (ЗУНРО), на чолі якої сам станув. Її ціллю була теж акція саботажово-терористична. Але ЗУНРО не довго існувала й по доконанні кількох актів саботажу сама зліквідувалася. Процес Бажанського й товаришів, що відбувався перед кількома літами перед львівським судом, був саме процесом ЗУНРО.

Лишалася тільки УВО з Евгеном Коновальцем на чочі. Але відірвавшись від Петрушевича, УВО втратила політичну опору. Треба було її найти. В тій цілі відбувся в 1927 р. в Празі зїзд усіх українських націоналістичних ґруп, де вони всі обєдналися, створивши „Орґанізацію Українських Націоналістів“. В р. 1929 відбувся у Відні Конґрес Українських Націоналістів, на якому вибрали провід „Орґанізації Українських Націоналістів“. На цьому Конґресі усталено теж програму українських націоналістів“. На чолі обох орґанізацій — „Орґ. Українських Націоналістів“ і УВО стоїть Евген Коновалець. Орґаном українських націоналістів є журнал „Розбудова Нації“, орґаном УВО — „Сурма“. Оба орґани нелеґальні.

Ціллю УВО і „Орґанізації Українських Націоналістів“ — це створення Самостійної, Незалежної, Соборної Української Держави. Шлях до цієї цілі — це безкомпромісова революційна боротьба проти всіх окупантів українських земель. УВО має вже готовий плян на випадок заіснування якої-небудь політично

Ф. КРУШИНСЬКИЙ.

ГЕРОЇ ЗАКАМАРКІВ.*)

(Сучасний український вертеп).

Від Редакції: Автор, сотник, Ф. Крушинський, бувший особистий адютант Отамана С. Петлюри, надсилаючи нам до друку отсі нариси писав: „Рішився я написати отсі нариси, бо ж час уже найвищий знати про отих „героїв“ та виводити на денне світло темні справи, щоб у інших відпадала охота до таких річей. Ходить про це, щоби ми вчилися чогось з історії й не закривали отих заразливих недуг, що ними наш національний орґанізм хорує. Кричалося вже, верещалося, люде „вилазили на дах“ і звідти роздиралися: „рятуйте!“, але нічого не помагало. Я взяв ляпцет й трошечки розтяв нагноєння; витече трохи, буде краще. Вправді гробокопателі української справи, будуть думати інакше: зрада, показування брудного білля, тощо. Але ніякої державної тайни не зраджую, національних моментів не забруджую, а особи — треба, необхідно усувати від тої справи, до якої вони привязалися. Таке моє переконання. Уважаю, що краще хай громадська опінія також знає, а не сама тільки дефензива. Зрештою злости у мене нема; від часу моєї висилки з Польщі вже минув час значний, вистарчаючий на те, щоб вповні охолонути“.

I.

Замість вступу.

Каліш!.. Ох Каліш!..

Ось уже минає десять довгих літ, як тебе носить Свята земля й не завалиться...

Десять літ сієш глум та збираєш знущання...

Десять літ шириш роспусту і купаєшся в ній...

Певне нема на всьому світовому просторі українського патріота, щоб не чув чи не знав цього польського міста. Не знав, що в глибокій вохкій долині р. Просни, котра впадає до Варти, розложилося стародавне польське місто, аби в 1920 р. війти до української історії. І війти раптом, несподіванно... Навряд чи траплялося коли на світі, щоб так несподівано щось вскочило до історії.

Через те власне боляче і дивно, що є на світі люде, зовсім байдужі до цього факту. Кондуктор, наприклад, при підході потяга на станцію, зовсім байдуже вимовлює: „Каліш..“ Але це польський кондуктор. Хай бодай це нас потішить. Український ніколиб цього слова так байдуже не вимовив. Та ще кондуктор, свідомий своєї національної минувшини...

Бо Каліш і справді зайняв свою сторінку в нашій історії. Яку сторінку — це вже зовсім інша справа. Фактом є, що навіки лишиться славним містом для нас. Славним не обовязково з доброї сторони, бо сьогодні слава не обовязково вяжеться з добрим учинком. Часто буває навпаки. В нашу добу це можна довести силою ріжних доказів. Сьогодня не тільки міста але і люде попадають до історії зовсім несподіванно. Візьмім хоч би приклад зі свіжого минулого, скажемо: Шварцбарт, Торес і Прокопович. На сьогодня це вже зовсім історичні люде.

Отож і Каліш буде історичним, вірніше й Каліш має вже свою історію. Та ще яку історію!

На сьогодняшній день справи зайшли вже так далеко, що Каліш з гідністю стає до герцю з Київом. Так, дійсно з Київом, з нашою відвічною столицею. Тепер світом керують самі несподіванки.

А, зрештою, то це є не так вже несподівано. По перше, факти і значіння цих фактів залежать в значній мірі від часу. Час може і землю закріплювати на власність. А наш уряд ось вже десятий рік володіє Калішом. Правда, був уряд наш і в Київі, але значно коротше.

По друге, в Каліші перебувають чи рахується, що перебувають наші високі, коли не найвищі чинники. Це рівно-ж має своє значіння! Аджеж усі звикли в часі якогось нашого національного горя чи радости звертати очі на Каліш. Звертати очі, як на фортецю українського натхнення, віри й завзяття. На оті бідні сім чи вісім бараків, перегороджених по три аршини на кожного борця за нашу, вашу й европейську свободу.

Хоч, по правді кажучи, в калішському таборі живуть не самі високі чинники. Є там також і ті, що справді кохають Україну. І горяче кохають!

Вони навіть у вічі відразу кидаються: біліщі від паперу; зовсім, так би сказати, необачно позбулися крови на Україні. І дійсно варто тільки відвідати Крути, Мотовилівські ліси Київські околиці від Печерська і до Куринівки, Паволоч під Сквирою, Богданівці під Проскуровом, Чорний Остров і т. д. — там кров ще не засохла... Зовсім ще свіженька під Красиловом, Староконстантиновом і Любарем, бо в цьому трикутникові смерти оті необачні лицарі маширували босоніж: як шкура тріскала, то кров зі стіп стікала прямо на землю. Був, пригадую, кінець листопада 1919 р. земля було сильно замерзла й шпильками наїжилась. Ще й тому добре памятаю, що козаки співали чудових пісень, аби розігрітися. Бо тільки на кождих двох, чи трьох, пригадую, був один дірявий коц, щоб прикритися від снігу. (Тодішній інтендант Бондарівскій був помилився і десять тисяч пар чобіт та чотирі тисячі кожушків замість нам — вудав деникінцям. Був гідний інтендант командарма Сальського!)

Таким чином бачимо, що Каліш мусів мати свою історію. Без цієї історії не могло бути і Каліша. Але крім історії, має Каліш ще і свої фантазії, коли це слово можно вжити в множному числі. Так має свої фантазії, котрі, можливо, рівнож увійдуть до історії. Бо сьогодня історія передусім наша, дуже часто складається з самих майже фантазій.

Правда, калішські фантазії зовсім зрозумілі, вірніще, зовсім оправдані. Бо й що-ж наприклад, міг іншого робити підданий калішського обозу, український старшина чи козак, від кінця 1920 р. до 1925 р., а подекуди і до сьогодняшнього дня?! Коли не бив в....., то укладав фантазії, а часом то одне і друге. Треба-ж нарешті трохи й правди сказати про той обоз, або як його тепер звуть українську станицю.

Годували його з його-ж таки власно-

*) Права передруку та перекладу застережені.

ситуації, чи то міжнародньої, чи то в краю.

Івахів твердить, що УВО приготовляє повстання проти Польщі яке вибухне при першій сприятливій нагоді. Неправдою є, як це твердить обв. Крушельницький, будьто би оружний виступ проти Польщі не бралося тепер в УВО під увагу й відкладалося його на далеку майбутність. Зізнання обвинувачего Крушельницького в тій справі — це скромність.

Дальше читає рад Івахів зі „Сурми“ з квітня 1928 р., в якій пишеться про ціль і програму УВО.

Вісімнадцятий день розправи. Середа, 18. VI.

Зізнає дальше радник Івахів. Говорив дальше про УВО.

Орґанізаційна система УВО виглядає згідно з його інформаціями в цей спосіб:

На чолі УВО стоїть Евген Коновалець з Начальною Командою УВО. Начальна Команда УВО постійно перебуває за кордоном. Донедавна осідком Начальної Команди УВО був Берлін.

Начальній Команді УВО підлягає краєва команда УВО. Осідком останньої є Львів. Тереном діяльности краєвої команди УВО — це Східна Галичина.

УВО старалася переломити т. зв. сокальський кордон і старалася створити свої ґрупи на Волині, Підляшу й Холмщині. Але ця акція УВО не повелася бо три провідники, що мали занятися на тих землях роботою, перейшли до комуністичного табору.

Що до структури орґанізації, то Краєва Команда УВО ділиться на 3 реферати, а саме: 1) реферат орґанізаційний або кадровий, 2) реферат боєвий, 3) реферат пропаґандивний або політичний. Був ще 4 реферат розвідчий, який внедовзі зліквідували, тому що шпіонажа викликувала негодовання в укр. громадянстві. Цей реферат зліквідували так при боці Коновальця, як і при Краєвій Команді УВО. Але УВО провадить дальше розвідчу роботу, але вже виключно для своїх потреб, щоби не виступати на сліпо, але знати сили ворога.

Орґанізаційний реферат УВО має на ціли орґанізацію роботи й кермування нею в краю, евіденцію членів УВО, евіденцію оружжа й виготовлювання плянів роботи. Цей реферат влаштовує теж курси, на яких вишколює своїх членів, а навіть висилає декого на такіж курси за кордон. Ходить про те, щоби вишколити добрих боєвиків, котрі в разі повстання моглиб стати старшинами більших або менших боєвих ґруп. Рядовиків мусять дати маси, які в тій цілі мусять перейти інший вишкіл щось в роді „пшиспособеня войскового“. І тому УВО старається впливати на ріжного рода леґальні пожарничі, ґімнастичні й спортові орґанізації, як „Луг“, „Сокіл“ і „Пласт“. УВО кладе на працю цього реферату дуже велику вагу а Краєві Команданти УВО ставлять роботу цього реферату понад акцію боєву й розвідчу.

Ціллю боєвого реферату УВО — це теоретичне і практичне вишколення своїх членів на курсах, які уряджуються для них так в краю, як і за кордоном. УВО видала теж приказ своїм членам і симпатикам, щоби вони вступали на службу до армій окупантів, щоби набуті відомости використати опісля на користь українського народа. Цей реферат кермує теж технікою переведення інидвідуального терору, саботажної акції і технікою т. зв. „частинного виступу“. Таким „частинним виступом“ були пожежі в р. 1922. численних фільварків.

Пропаґандивний або політичний реферат має на ціли ширити ідеольоґію УВО, кличі оружної боротьби з Польщею, поширювати нелеґальні — ідеольоґічні журнали, брошури, летючки, влаштовувати дискусійні сходини, реферати, тощо.

Найменшою клітиною УВО — це „трійки“. До недавна були „пятки“, але „пятка“ мала великі недогідности. раз, що важче було вишколити „пятку“, по друге, важче було в пятці задержати тайну. Тому систему „пяток“ перемінено на систему „трійок“.

На розправі сказав котрийсь з обвинувачених, що УВО не бере тепер під увагу оружного повстанпроти Польщі. Це неправда, бо УВО числиться з евентуальним повстанням у корисних політичних ситуаціях, на які вона мусить бути й є приготована. Тими моментами можуть бути 1) самостійний повстанчий рух 2) внутрішні заворушення і політичні тертя в Польщі 3) оружний конфлікт Польщі з сусідами 4) і світова війна або революція.

Колиб котрийсь з оцих сприятливих для УВО політичних моментів надійшов, тоді всі члени УВО на кинений клич мають 1) з власної ініціятиви творити боєві ґрупи 2) при помочи їх займати найблищі відтинки фронту 3) мають постаратися для своїх ґруп о оружжа 4) шукати контакту з іншими подібними ґрупами й найблищою командою і 5) старатися зі всіх тих ґруп створити повстанчу армію.

Помічними середниками до цього є акти терору, саботажу й розвідча робота.

Акти терору мають „ратувати честь народу, підносити престіж орґанізації, підносити революційного духа мас, піддержувати енерґію провідників, підривати віру у ворога й у своїх в могучість займанчої держави, ширити паніку і дезорієнтацію у рядах ворога, відсепаровувати українське громадянство від польського“.

Обв. Огородник сказав підчас розправи, що УВО не ширить ненависти до Поляків. Але це неправда. Бо УВО кладе велику вагу на те, щоби у своїх членів вщіплювати ненависть до польського народа. УВО хоче переконати, що передовсім на східних кресах жиє нарід, який є смертельним ворогом польського народа. „Сурма“ каже: „На словні арґументи ніякий Поляк не є чутливий, але на терор — так“,

Найважніщим способом боротьби в разі повстання має бути т. зв. „боротьба без оружжа“, яку можуть вести і дитина й жінка і старець. Ця „боротьба без оружжа“ — це саботаж, який полягає на тому, що нищиться телефонічні стовпи, дроти, залізничі обєкти, мости, маґазини, склади поживи, тощо.

Пропаґанду веде УВО і письмом і терором — саботажем. Перший спосіб пропаґанди називається „пропаґандою словною“, другий спосіб — це „пропаґанда чинна“.

УВО веде передовсім нелеґальну роботу, а леґальну полишає леґальним орґанізаціям в краю.

Офіціяльний орґан УВО „Сурма“ стремить до змілітаризовання українського громадянства і до приготовання його на випадок повстання, до розкладу в польській армії, вона поширює між українським громадянством клич „боротьба власними силами“ й вщіплює в нього розумну ненависть до польської держави, і використовує польські міжпартійні тертя і боротьби і ширить шляхом устної аґітації між маси незадоволення з кожного польського уряду.

Закордонна пропаґанда УВО має на ціли: 1) ширити лиху опінію про польський уряд і про польську державу 2) паралізувати польську пропаґанду, шкідливу українському народові 3) причинитися до створення союзу з народами, які находяться в подібній ситуації 4) причинитися до створення союзу Українців з політичними ворогами Польщі.

Закордонна пропаґанда УВО мусить випередити оружну боротьбу українського народу, а в часі тієї боротьби мусить відіграти децидуючу ролю.

Роля жінок в УВО. Жінки відігравали в УВО від самого початку існування тієї орґанізації — дуже велику ролю. Вони виконують звичайно таку роботу: 1) укривають членів УВО, 2) переховують тайні документи УВО, 3) переховують вибухові матеріяли й оружжа, 4) відграють ролю посередників і 5) кольпортують летючки, „Сурму“, тощо. УВО ставить всім жінкам за взір Ольгу Бесарабову. Але не тільки жінкам, теж і мущинам радить УВО наслідувати О. Бесарабову, яка згинула, а не зрадила ані одного слова. Взагалі досі жадна жінка не зрадила УВО, тоді коли таких випадків у мущин було дуже богато.

Сурма. Перше число „Сурми“ вийшло в січні 1927 р. у Берліні. „Сурму“ видає реферат пропаґандивний, а редаґує цей орґан редакційна колеґія. Не всі числа „Сурми“ видані в Берліні, деякі з них видано в Ковні. До краю дістається „Сурма“ нелеґальною дорогою через т.зв. „зелену границю“, між іншим: через Данціґ. Наслідком великої чуйности польської поліції „Сурму“ не пачкують вже через Данціґ. Тому деякі останні числа „Сурми“ належать до рідкости.

Фонди УВО. Фонди УВО — це дуже дражлива справа.

Головним джерелом фондів УВО, це вкладки членів і симпатиків УВО. Є це вкладки на „боєвий фонд“. Їх стягається у формі продажі цеголок від 50 сот. до 5 зл.

Другим важніщим джерелом фондів УВО — це т. зв. експропріяції, які в революційній мові називаються в скороченні „екс“. Є це напади на банки, почти, й інші грошеві інституції для здобуття потрібних орґанізації грошей. Досі було таких нападів кілька, от як: 1) напад на почту в Дунаєві в 1924. 2) напад в Богородчанах, 3) два напади під Калушем, 4) напад на львівську головну почту, 5) напад на почту при вул. Глибокій у Львові, 6) напад Любовича і Мицика на листоноша, а навіть УВО робить напади на грошеві інституції в Познанщині.

Третим джерелом фондів УВО — це поміч чужих держав, ворожих Польщі, як Німеччини і Литви.

В тому менті предсідник заряджує тайну розправу.

Підчас тайної розправи радник Івахів продовжував свої зізнання. Тайна розправа тревала до закінчення розправи 18-го двя, до 2.30 пополудні.

(Продовження процесу в слідуючім числі)

З приводу Собору Православної Церви в Польщі.

Рівне в червні 1930 року

Доля Собору Правосл. Церкви під Польщею нарешті вияснилася. Православна Митрополія в особі Митр. Діонісія дістала згоду на скликання Краєвого Собору. Свого часу польський уряд не дав дозволу на скликання такого, мимо цього вибори на парохіях відбулися, що під цю хвилю затримують свою важність.

Для православних Українців — Собор — першорядної ваги подія. Загально-ж відомо в яких умовах існувала дотепер в Польщі Православна Церква. Маємо надію, що Собор покладе кінець такому існуванню і покладе трівкі підвалини під життя православних Українців, що були наражені на повсякчасні прикрі несподіванки. Досі безконтрольно господарювала в православній Церкві кліка чорносотенного московського духовенства, що іґнорувала всі слушні домагання українських мирян.

Цілий ряд нечуваних ніде подій стає в памяті на згадку про господарювання чужих нам пастирів в нашій Церкві: Піддержування московського духовенства консисторіями і митрополією, нагінка на українське священство і всілякі прикрости йому чинені, кидання анатеми на чолових церковних діячів з посеред Українців, толерування вибриків „диктаторствуючих“ повітових протоієреїв, часті суперечки, що доводили до втручування в церковні справи адміністраційних чинників, занедбання і по просту грабункова господарка у величезних церковних добрах — і безліч інших фактів на які Вища Церковна Влада дивилася крізь пальці ведучи свою політику манівцями і викрутасами поміж московським духовенством, Українцями-Мирянами і польською владою. Історія такої церкви не знає стільки прикладів, що цілі села просили відлучити їх від Церкви, тоб-то кинути на них анатему, як це мало місце в Правосл. Церкві у Польщі.

І знову ціла низка фактів проходить перед очима на думку про спроби Українців-мирян власними силами або бодай за власним почином унормувати церковне життя під Польщею. Одиноким орґаном, що бувби компетентним полагодити усі ці справи був Краєвий Собор, який по незлічених митарствах став наконець яко певний факт. На день 29 червня призначено Митрополією Передсоборне Зібрання, де буде розбиратися справа технічного переведення Собору та його речинець.

II.

Хоч якою кривдячою для мирян Українців була виборча ординація при виборах членів Собору, і хоч які чистилища відбули виборці, Українці від участи не відмовилися, щоби не дати приводу говорити, що і тут зводять „якісь свої порахунки“ і підривають Авторітет Собору. Проте твердимо: виборча ординація і взагалі проєкт вибору членів цілого Собору дають зрозуміти, що одинокою метою того всього є недопустити Українців і штучними способами їх відосібнити. Тільки добра воля і піклування долею своєї Церкви дає силу Українцям стояти на занятих становищах.

Бо-ж Собор має вирішити про *правне* становище Православної Церкви під Польщею, про права її, про архипастирів Українців, тобто двох або одного правлячого архиепископа Українця для Волині, про вплив мирян на вирішування Митрополією засадничих персональних пересунень, про раціональну господарку майном Церкви і т. п. Все це справи першорядної ваги і на них мусить Собор в першу чергу звернути увагу і просто та нелукаво їх вирішити.

III.

Ми вже трохи знайомі з голосами преси з приводу Собору. Українці, сподіваються найти в ньому відповідний форум, що вирішив би сумнівні питання. Польська преса, тішиться що Православна Церква стане „остойон панствовосьці польскей“, чого вираз вже дав Митр. Діонісій в свому пастирському листі до вірних, тішиться чи робить вид що тішиться і Церковна Влада. Багато гарних побажань предкладає Соборові і його членам офіційний орґан Митрополії „Воскресное Чтеніе“ з 1. червня ц. р. Та найцікавіше побажання, щоб національні моменти не мали місця в вирішуванні чисто-церковних справ. На мові Митрополії означає це, що усі ясні домагання Українців, будуть вважатися за „вношення національних моментів“, а не за церковні справи. І проти цього треба рішуче застерегтися. Цих питань на після — Соборний неріод не можна ніяк залишати. Національні моменти мусять бути підчас Собору видвигнені. Це ж так зрозуміло, коли приняти під увагу, що 72,/° вірних — це Українці, а за виїмками усе духовенство Москалі. І колиб Митрополія хотіла їх оминути, означалоб це зайвий раз, що вона не бажає собі порозумітися з вірними і покласти насамперед яко ґарантію співпраці — довіря. А без взаїмного довіря Православна Церква під Польщею в повному розумінні цього слова Церквою не буде.

І. Б.

го депозиту, до якого він склав при переході через Збруч, 21 листопада 1920 р. в певні руки рівну суму трьох з половиною міліярдів гривень, (о тих чудових гривень, по штук вісімнайцять тоді на доляра!) у формі паротягів, ваґонів, машин з цукроварень, коней, худоби, мяса, цукру, зброї й гречанної крупи. Гречана крупа була; це памятають навіть ті, хто її приймав.

Правда, ваґони треба було переробити, машини без буряків цукру не випродукують, коні постаріли, зброя поржавіла, худоба подохла, мясо засмерділось, а гречана крупа стухла. Тож еміґрантові й давали оте мясо і гречану крупу, бож не дадуть кусок ржавої шаблюки чи якогось болта з машини. А він відживлявся, нічого не робив й займався фантазіями.

Бо й справді нічого не робив. У звичайний день ще трохи займався муштрою, та й то не завше. Зберуться собі хлопці часом так коло пів десятої за табором, поберуться по-парно за кінець кійка, щоб був цілий, ніби, ряд і машерують. Було це заняття не важке й досить приємне.

Високою політикою старшину й козака не обтяжували: для цієї справи були фахівці або як їх большевики звуть — специ. Коли, як і для чого будемо визволяти Україну — було ділом їхньої голови, голови от отих фахівців. Діло старшини і козака було маленьке: потриматись часом за оден кінець кійка, піти з менажкою по страву, зїсти її зі смаком і ждати, або доки нас Антанта визнає, або доки большевиків чорти візьмуть, так би сказать, із середини. Оце й усе заняття.

А через те до самої неділі дні тяглися порожньо-нудно. Тільки в неділю душа трохи росправляла крила. Бо тут уже й традицією пахло — в церкву можно було піти. Споконвіку наші праділи вміли постояти за церкву і віру. Не годиться й нащадкам від цієї гарної традиції відставати. О пів до восьмої рано дзвонар у таборі починав злегенька бити в баняк (кухня була через стіну від церкви) — це був знак, що треба підноситись з ліжка і одягатись до церкви. Через якийсь час чутно вже було удари по рейці (залізниця була і є при самім таборі) це вже починались у церкві часи. Ще трохи згодом дзвоняр раз у баняк, другий в рейку, раз у рейку, другий в баняк — починалась Служба Божа.

Після церкви ріжна моральна розвага для старшини і козака: або вистава в театрі про „Ковбасу та чарку“, або реферат про „Сучасне положення на Україні“ а я потім зустрічі, розмови... Розмови з високими чинниками. Скажемо з ґенералом Шандруком. Його завше можно було в таборі зустріти, бо завше повнив якусь поважну функцію. Звичайно старшина чи козак вітався, скромно протягав руку при боках і тримався як належиться. Починав завше Шандрук. Починав здалека, ген ген як здалека. А потім поволі наближався до табору, до його долі й злиднів, щастя й радости. Говорив про ріжних людей і зненацька закине, скажемо, про ґен. Удовиченка. І наче рану відкриє, наче в церкві сповідає. Таж то, каже кацап, с... син, запроданець, брехун, большевик...

У вечері, як на зло, випаде зустрінутись з Удовиченком. Починає і веде так само, тими же дорогами, до тієї же мети. Шандрук?... Таж то под-ц, негідник, поліцай, він же ніколи старшиною не був...

Опісля приходила зустріч з Пузіцким і розмова про Куща, а там знову з Кущем про Пузіцкого і т. д. і т. п.

Підкріплений морально й зміцнений на духові — йшов таборит слухняно під коц: снувати фантазії про те, як Шандрук з Удовиченком, а Пузіцкій з Кущем будуть будувати Україну. Дійсно, фантазії, як оті розкопки могили Тутанкгамена.

Ці фантазії наших людей з калішського табору часом прямо неймовірні. Часом неначе людина мусіла бути чимсь в роді телепата, що відгадує думки на віддаль, або викликує духа з однієї місцевости та переносить до другої: Що правда, в ціх фантазіях про духа мови нема, лише про самі кости, й чрезвичайка би позавидувала.

Ото-ж перша фантазія подає, що ніби то з певних місць у калішському таборі видобуто сім кістяків. Так, докладно, сім кістяків. Ніби тоті місця чистили і засипали підчас ґенерального ремонту, бо несло від них, коли повіє вітер від брами.

Подумати тільки, така нісенітниця!.. І пощо отакі дурниці пускати поміж людей?! Є ж більш благородні способи. Чи не краще отой спосіб небіщика Отмарштейна? Слідство потихо припинилосяб, а автор спокійно б жив собі в Каліші і далі працювавби для нашої „української справи“...

Це одна фантазія. Є ще і друга, й пята, і десята. Всіх не перелічити. Але досить буде ще одної. Отож, друга подає, що в 1921 р. був собі в калішському таборі такий хорунжий Середа. Жив у мурованому бараці, де стояв кінний полк. Жив, як і всі тоді жили: спав майже на голих нарах, ходив з менажкою по страву, латав що тижня штани, прав що два місяці свою сорочку (бо кальсонів не мав), ну, й думав... Мало про що могла тоді людина думати?! Думав про все, ну й так між іншим думав і про свої переконання, коли про переконання взагалі можна думати. І от одного разу стрілило йому в голову похвалитися, що він в душі гетьманець, та що хотів би мати на Україні доброго гетьмана, котрий не закопував би наших людей живими в землю, а давби хоч пару кальсонів та ще бодай одну сорочку. Скромне бажання, найскромніше навіть у тому таборі, де дехто по пять і десять сорочок і кальсонів носив. Не на собі звичайно, а в місто. Вже не кажу нічого про калішських жидків, хоч би про Єдваба, що пятий дім збудував...

Але видно гетьманців не любили, бо якось у ночі стягли бідного Середу з нар, виволікли під барак і побили до смерти. А під віядуком, як іти від табору до Щипьорна десь закопали. Звичайно, це якась дика фантазія... Прямо фантазія і більш нічого...

Чому це, власне, хор. Середу, а не когось іншого — не полковника, чи не ґенерала? І чому власне, за те, що признався? Чи в таборі мало тоді було гетьманців, коли сало, цукор, мясо і лави чи сорочки — зникали, наче заячий хвіст з перед очей??

Скажу навіть більше. Було тоді серед наших старшин чимало й таких, котрі гнівалися на покійного Головного Отамана за те тільки, що він не оголосив себе гетьманом й не повиганяв на всі чотири вітри оту всіляку наволоч, що з деникінських і большевицьких хвостів повтікала до нас. (Продовження буде)

Що чувати в світі?

Югославія. Процес „хорватських терористів“, чи вірніще сказати, хорватських самостійників, який відбувався в Білгороді від 24. квітня до 7. червня ц. р., закінчився засудом 22 підсудних на тяжкі кари і звільненням 3 підсудних. Поміж останніми звільнено головного обвинуваченого, Др. Мачека, що обняв по смерти Радіча провід хорватської селянської партії. Акт обвинувачення закидав підсудним, що вони належали до широко розгалуженої в Хорватії орґанізації, яка поставила собі за ціль, шляхом повстання відорвати Хорватію від Югославії. Суд, який приняв це твердження прокуратора як вірне і на тій підставі проголосив засуди для підсудних, — урядово потвердив, що такі стремління серед Хорватів існують і що вони охоплюють широкі круги хорватського населення. Це є власне найважніще з цілого білгородського процесу. Цікаве освітлення сербсько-хорватських взаїмовідносин, дав Др. Мачек у своїй кінцевій промові безпосередно перед проголошенням присуду. „Хорвати і Серби — казав між іншим Др. Мачек — не були в ніякому разі за часів існування Австрії рабами і невільниками, а мимо це не перестали йти в напрямку здобуття повної самостійности. Після упадку Австрії зєдналися Хорвати зі Сербами, щоби утворити велику югословянську державу. Але в спільній державі стали Серби витягати руки по виключний провід в державі, спихаючи Хорватів до ролі наймитів. Така поведінка Сербів довела між іншим до траґедії 20-го червня 1928 року в білгородському парляменті. Замордовання загально ціненого і любленого серед Хорватів Степана Радіча, довело в свою чергу до рішення Хорватів не брати участи в працях білгородського парляменту до того часу, поки оправдані домагання Хорватів не будуть здійснені. *Нехай білгородский уряд не обманює себе думкою, що тих кілька соток спроваджених за державні гроші до Білгороду хорватських селян, які склали чолобитню королеві, що це виразники і представники хорватського народу. Нарід — це наче ліс, що може видержати навіть найбільші бурі. Можуть з нього відпасти деякі зівялі гиляки, хоча вони й засідають на міністеріяльних фотелях. Мене особисто намагалися зробити одною з тих зісохлих гиляк; зразу проханнями, потім погрозами, а тепер отсим процесом. Грозили мені душегубством, бажаючи приневолити мене покинути край і виїхати за кордон. Я однак залишився, щоби нести тягар боротьби мойого народу нарівні з іншими. Ніколи я не вів пропаґанди за відорванням Хорватії від Югославії, бо ведення пропаґанди в тому напрямку є непотрібне. Хорвати ніколи не відречуться права кермувати самим своєю власною долею і обовязку відповідати за це перед історією. Ніякі параґрафи цього йому не заборонять.*

Мальтанські події. Мальта — малий остров на Середземному морі біля Сицилії. Остров цей належить від 1814 року до Анґлії і становить її твердиню та точку опори на згаданому морі. Населення Мальти дуже мішане. Найбільше там Арабів, що залишилися з часів арабських походів на Европу. З поміж Европейців найбільше там Італійців і невеличка скількість Анґлійців та інших. Губернатором Мальти є льорд Стрікленд, мальтанський уроженець з батьки Мальтанця і матері Італійки. В останних роках повели Італійці дуже живу пропаґанду в напрямку передовсім культурного опанування острова. Цю культурницьку італійську місію вело передовсім католицьке духовенство, що є поголовно італійського походження. Льорд Стрікленд (ренеґат в очах Італійців) добачився в цих італійських заходах загрози для анґлійського панування на Мальті і в звязку з цим видав цілий ряд розпорядків, що сильно схвилювали усе італійське населення Мальти, а з окрема духовенство. Передовсім надав він 20 вулицям анґлійські імена, ввів до усіх шкіл навчання такою мовою, якої вживає арабське населення острова та заснував кілька шкіл з анґлійською мовою навчання. На це відповіли мальтанські епископи пастирським листом, в якому забороняють вірним голосувати при виборах на льорда Стрікленда, а опріч того невідомі справники виконали на нього невдалий атентат. Коли в додатку Ватикан відмовився вести переговори з ґубернатором, в справі заключення конкордату, поки льорд Стрікленд не уступить. — Анґлія відкликала свойого посла з Ватикану. Всі ці випадки найшли своє освітлення в такзваній „Голубій Книзі“, що її видали Анґлійці, а у відповідь на „Голубу Книгу“ має в найблищому часі появитись „Біла Книга“, що її ладить Ватикан. — Мальтанські події булиб пройшли незамітно через історію наших днів, колиб не те, що їх треба розглядати як зудар італійських та анґлійських інтересів на Середземному морі. Що до цього зудару дійшло вже сьогодня, це безсумніву не на руку Італії яка хотілаби заосередити всі свої сили на французькому фронті і тому Мусоліні видав офіційний комунікат, в якому заявляє, що італійський уряд не має нічого спільного зі справою Мальти і вирікається участи чи впливу на внутрішну боротьбу на цьому острові. Італійська держава „вирікається“, але за те не вирікається впливу і участи в боротьбі Ватиканська держава. Мальтанські події, це ще один доказ великого політичного розуму фашистівського уряду Італії, який довів до відновлення окремої Ватиканської держави.

Австрія. Слідом за приняттям рішення Народною Радою про обезброєння Гаймвери, віденська поліція видала наказ про усунення з меж Австрії, начальника штабу гаймверівської орґанізації майора Пабста, одного з найбільш войовничих і безкомпромісових провідників Гаймвери. Майор Пабст, бувший старшина німецької армії, мусів втікати з Німеччини, як запідозрений в убийстві комуністичних діячів Рози Люксембурґ і Карла Лібкнехта, а також як один зі спричинників смерти німецьких соціялістичних діячів Ерцберґера і Ратенава. Тереном нової дальшої своєї діяльности вибрав собі тоді майор Пабст Австрію, де швидко здобув впливи і знаменито зорґанізував Гаймверу. Наказ про виселення майора Пабста з меж Австрії прийшов так несподівано для гаймверівських кругів, що Гаймвера навіть не вспіла приготовитись до відповідного зареаґовання на рішення віденської поліції. З такою можливістю, не числилася ані Гаймвера ані сам Пабст, бо в Тиролі, де постійно перебував Пабст, цілий край і краєва влада стояли на боці Пабста. Вже навіть після видання наказу про усунення, тирольська краєва влада звернулася до центральної влади у Відні з протестом проти згаданого наказу та домаганням залишити Пабста в межах Австрії. Однак віденська влада, хоч і боїться гаймверівської револьти, хоч мусіла зарядити гостре поготівля в місті і краю та обставила військом всі урядові будинки, то все таки рішення свойого не змінила. Майор Пабст, не могучи вертати до Німеччини, де мусів би бути потягнений до відповідальности за згадані вже політичні убійства, мусів сісти на літак і в супроводі двох поліційних аґентів відлетів до Венеції. Вибір нового місця осідку якраз на італійській території є знаменний, а Пабстови дасть можливість часто навідуватись до Тиролю, де поголовно всі чинники краєвої влади являються беззастережними приклонниками Пабста. В звязку з тим приходять відомости про масовий виступ членів з рядів Гаймвери. Виступають з неї очевидно лише ті, що все примазуються до даного руху або тому що він модний, або тому, щоби використати орґанізацію для своєї особистої карієри. Позбувшися такого елементу ніяка орґанізація ніколи не втратить а скористає. Про вартість орґанізації становить не скількість а якість її членів.

ОЩАДНІСТЬ І РОЗСУДНІСТЬ

вимагають ношення

ҐУМОВИХ ОБЦАСІВ

БЕРЗОН

Ґумові обцаси БЕРЗОН є о 25 відсотків дешевші від шкіряних, а майже три рази треваліщі. Вони дають елястичний та приємний хід, зберігають тіло і нерви від потрясень та задержують цінну обову в доброму стані.

Хай кождий спробує!

а пересвідчиться сам про прикмети ґумових обцасів БЕРЗОН краще, ніж дававби віру самим словам.

Ощадність, що її осягнете в міру часу, придасться вам в домашньому господарстві.

BERSON

для кождої практичної людини.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

З Москви надійшли відомости, покищо ще несправджені, що міністра військових, справ Ворошилов і предсідника Ради Народніх Комісарів Рикова, усунув Сталін від виконування їхніх обовязків.

* * *

Румунський маршалок Пресан і проф. Йорґа виїздять до столиць заприязнених з Румунією держав, щоби просити голов цих держав до участи в святі коронування Карла II, яке відбудеться в жовтні.

* * *

Посол Болівії в Арґентині повідомляє, що революційний рух в Болівії, що прибрав в останних часах грізні розміри, є вже у великій мірі зліквідований заходами вірних для уряду військ. Інші відомости вказують, що революційний рух в Болівії постійно зростає.

* * *

Австрія дістала позичку від Анґлії. Анґлійський банк Морґана звернувся телеґрафічно до австрійського уряду в справі негайної присилки повновласників, які малиб порозумітись з банком Морґана відносно технічного переведення позички та її виплати. До Льондону виїхали австрійський міністер фінансів Юх, і представник Державного Банку Райш.

* * *

Бувшого цісаря Вільгельма та його оточення запросила одна голяндська родина на прогульку моторовими лодками. Підчас прогульки експльодував набій в одній з моторових лодок, в наслідок чого кілька осіб з оточення б. цісаря та запрошуючої родини, віднесло тяжкі рани.

* * *

В кількох містах в Індіях, кинули невідомі справники бомби на головних вулицях. Бомби експльодували, ранячи кілька осіб.

* * *

Канцлер Шобер приняв на авдієнції начальників країв Тиролю та Стирії. Згадані начальники домагалися цофнення наказу про видалення майора Пабста поза межі Австрії.

* * *

Німецький міністер фінансів Мольденгавер, що зголосив був у Райхстаґу новий закон про оподаткування державних і приватних урядовців, уступив з огляду на те, що проти цього нового оподаткування заявилася більшість Райхстаґу. Президент Гінденбурґ приняв заяву про уступлення Мольденгавера.

* * *

Король румунський Карло II доручив скласти новий уряд, провідникові цараністів Др. Манівови. Новий уряд обняв урядовання.

* * *

На відтинку Ґраево впав від кулі, серед загадкових обставин польський стражник Вінценти Кахеля. Це вже другий випадок, в останних днях, кровавих сутичоп на німецько-польській границі.

* * *

Французькі війська в Мароко дістали доручення захопити нові, досі свобідні місцевости, що являються новими стратеґічними пунктами для оборони Марока перед повстанцями.

* * *

Грецький уряд робить заходи в справі скликання до Атен конґресу балканських держав. Досі відповіли на запрошення грецького уряду Югославія, Румунія і Альбанія.

Два листи.

Наш приятель одержав майже одночасно два листи від своїх знайомих і оба вони малюють господарський стан в СССР.

Перший лист надійшов з одного маленького фабричного містечка в північній Чехії. В ньому оповідає автор про те, що: „Вчора відбувся у нас в Робітничому Клюбі доклад чеського робітника, який тількищо повернувся з поїздки по СССР. і тепер оповідав нам свої враження. По його словах, положення Р. С. (Рад. Союза) ніколи ще не було таким блискучим, яким воно є зараз. Продукційні сили країни піднеслись майже на 200% проти довоєнного рівня, а темпо розвитку вже настільки випередило відомий продукційний плян „пятілетки“, що в радянських економічних колах балакають вже про можливість переведення цього пляну за час *трьох* років.

Маючи на увазі положення робітництва та бідніщого селянства не маємо чого для нас ліпшого бажати. Робітник є правдивим диктатором і його добробут та культурний розвиток ми тут в европейських умовах, не можемо навіть собі уявити.

По закінченню „пятілетки“, СССР. не лише випередить в промисловім відношенню Европу та Америку, але й залле своїми дешевими (в наслідок раціоналізації) виробами цілий світ. Вже зараз СССР. нічого не потребує від капіталістичного світу, бо вже досяг меж самовистарчальности. Як яскравий приклад того, докладчик навів історію з ґумою. Ґума на сьогодня є єдиним продуктом, який ще не культивується на теріторії Р. С. а імпортується з закордону. Тепер радянські вчені винайшли новий спосіб раціонального розведення кавчукового дерева, з якого ґума здобувається. В Туркестані збудовані міцні електростанції, котрими електризуються новопосажені кавчукові плянтації, і в той час як на капіталістичних плянтаціях для повного росту кавчукового дерева потрібно 40 років, то в СССР. при допомозі електрифікації цей час зменшиться до 4 років. Таким чином за 4 роки радянська промисловість одержить кавчук вже зі своїх власних плянтацій і стане зовсім незалежною економічно від решти світа... На жаль несвідомі елементи нашого робітництва не віднеслися поважно до докладу і цілий час кепкували і насміхалися з докладчика та переривали доклад вигуками: „чомуж ти там не залишився, коли там так добре“. „Покажи свої руки... по них щось не видно, щоб ти був робітником“, і тд.

Другий лист одержаний зі *„столиці“ У. С. С. Р.*, м. Харкова. Автор його інтеліґентний, кваліфікований робітник пише:

„Дорогий товаришу, дуже я злий на тебе за твою довгу мовчанку. Ми тут тепер живемо так, що й прочитати про те, що хтось добре живе ще на білім світі — приємно. Ми тут живемо так добре, що залишається лише побажати, щоб скоріш вмерти. Бо вже і жадних надій на поліпшення не має. Щоб чорт взяв всіх цих наших правителів з їхньою соціялізацією (чорта у нас пригадувати можна, а Бога ні). Котимося до якогось кінця. Якого? Ніхто не знає — і наколи не врятує нас соціяльна революція у вас на Заході, то цей кінець прийде дуже швидко. Чогож там у вас з цією революцією чекають. Наші травневі часописи повні відомостей про величні першетравневі демонстрації в цілім світі, завзяті бої демонстрантів з поліцією, тощо.

Та годі. Може у мене зараз дуже поганий настрій, але на це є свої підстави. Перед тим як засісти до цього листа до Вас хотілось дуже запалити цигарку — але де там... Обійшов майже ціле місто, але усі цигарки мабуть чорт побрав, не знайшов жадної. У нас тепер в Харкові дуже рідко можна побачити когось з цигаркою. Мабуть цілий укр. тютюн світова буржуазія викурила. Остання дрянь 4-го сорту коштує 18 копійок, як написано на бандеролі та ще додано, що за підвищення ціни карається по закону. Але попробуйте дістати цю дрянь за ту ціну. Навіть в кооперативах по 35 коп. платимо. Стара сидить коло мене та радіє, що курити кину... А я буду радіти завтра ранком, коли вона піде на базар та прийде з порожною торбою, — бо „мяса не має“, „сала не має“. Перейшли вже на зелениву. Щоб хоч, як колись на заснанню цинги не завелося. Мяса вже давно не бачили. По карточках видають солонину та консерви — і то лише нам робітникам — сучасній аристократії. Яйця дають лише на діточі картки 5 шт. на місяць по 6 коп. Молоко також лише для дітей разів 3 на тиждень, як і білий хліб. Товщ на картки всім, але лише 300 грамів на місяць. Як бачите у нас не дуже то потовстіти можна. Що до убрання та обуви то ліпше й не питайте. Ходимо в такому дрантю, що самим соромно.

Колись писав я вам, щоб вертали до нас, а тепер скажу одно: Сидіть там і не рипайтеся. Тут богато говорять тепер про нову війну, але ніяк не розібратися хто власне з нами воювати хоче, чи з ким ми хочемо. Але наш дядько дуже радий усякій пригоді буде бо каже „хай петлюра, хай царь, хай пан — аби не ця голота“.

Ці два листи не потрібують коментатарів — з них ясно можна бачити і господарський стан СССР і добробут радянського робітника. — *Чорноморець.*

Пашно вапно, відживляючі середники для худоби, аптички ветеринарійні середники домашно-господарські. Головний склад: АПТИКА під **„ЗВІЗДОЮ“** в Перемишлі, ул. Францішканська 24.

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

Панахида по бл. п. Олександрові Карпинському, адвокатові, Голові Ради Тов. „Просвіти“ в Рівному, членові усіх українських установ і б. сенаторові польськ. парляменту відбулася в неділю 15 червня б. р. на могилі покійного. Ті, що почували глибокі почуття за життя Покійного. прийшли звеличати память Його. В обличчі теперішнього стану на полі громадської праці на Волині, відчули повну самопосвяти працю, вартість і вагу Покійного. — Вічна память Тому, хто стільки років стояв на чолі суспільного життя Рівенщини.

Зелено святочні обходи в Устріках Долішних. На Зелені Свята при великому здвизі народу, (при асисті поліції) відбувся похід на могилу поляхлих стрільців У. Г. А. На панахиду прибули делеґації з трох поблизьких сіл з вінцями, в народніх одягах... Памятник і могилу покрили вінці і квіти. Написи на лентах свідчили вимовно про пієтизм і пошану до тих, що впали за Україну. Старенький Декан о. Жарський виголосив відповідну проповідь (може трохи за слабу), а місцевий хор відспівав кілька похоронних і стрілецьких пісень. Підбадьорний на дусі народ, зі співом нац. гимну „Ще не вмерла“.. розійшовся до дому. При цій нагоді годиться подати до відома ширшому загалу [illegible] подвиги устріцької

і вільшанської поліції. Перед панахидою змобілізовано 2 постерунки. Поліціянти обсадили дорогу до Устрік не допускаючи делеґацій зі сіл, та арештували кількох хлопців з Стефкової та тамошнього діріґента хору Петра Гентоша, котрого безпідставно придержали 2 дні в поліційній пивниці. Про „спренжистосць“ поліції нашого повіту, свідчить доходження проти одному поліціянтові за вбивство арештованого селянина, а проти тром з постерунку в Чорній за тяжке побиття арештованих.

Докази: заборона Шевч. концерту, опечатання кооперативної бібліотеки, заборона навчання церковних пісень в Стефковій, розвязання курсу неграмотних при кооперативі, а опісля такогож курсу при Читальні Просвіти в Рябім, домагання посвідки з Воєвідства про цензурність пісень з Шевч. Кобзаря на Шевч. концерті в Устріках, недозволювання на вуличні збірки на Р. Школу, Інвалідів і т. п. (мовляв: „сполеченьство єст пшецьонжоне збюрками“), коли тим часом поляки і жиди раз на раз збирають на ріжні цілі і т. п. Українська Парл. Репрез. повинна заінтересуватись цими людьми і постаратись о вкорочення подібних „вибриків“.

Культурно-освітній Кружок ім. І. Франка на Левандівці. — На всіх передмістях Львова є читальні „Просвіти“. Кожна з них веде освідомлюючу працю та обєднує місцеве українське населення. Попри освітні завдання тих читалень не слідно однак у них виразніщих намагань ідеольоґічно гуртувати своїх членів. Виїмок у цьому правилі зробила щойно левандівська читальня „Просвіти“. Згадана читальня а зглядно свідоміща та активніща частина молоді, зібрана при читальні створила ще тому два роки окремий культурно-освітний кружок при читальні, якого завданням поширювання націоналістичної ідеольоґії серед українського населення Левандівки та сусідних передмість. Завдання ті, з першу ще слабо зазначувані, найшли свій повний вислів щойно в останньому році діяльности кружка, під умілим проводом студентів Петра Ракочого, та робітника Михайла Владичка. Що тижня влаштовує кружок сходини, на яких члени кружка або запрошені прелеґенти відчитують ідеольоґічно-інформаційні, дискусійні реферати. Кружок нараховує зараз поверх пятьдесять діяльних і карних членів, у тому числі молодших і старших студентів, ремісників, торговельних помічників, хлопців і дівчат. В дальшій праці думає провід кружка захопити не лише весь український молодняк Левандівки але і старше громадянство, яке вже цього року проявило кудибільше зацікавлення працею кружка, ніж це було раньше.

Молодняцький рух. — (*Пластове свято весни*). З весною кожного року влаштовує Український Пластовий Улад академію — концерт в честь свойого патрона св. Юрія. Цього року влаштували знову старші пластуни у Львові з рамені Українського Краєвого Товариства Охорони дітей та Опіки над Молоддю традиційний концерт „Свято Весни“. „Свято“ відбулося в днях 6. ц. м. в год. 8·15 веч. і 7. ц. м. в год. 10 рано у великій салі „Муз. Тов-а ім. Лисенка“. Першого дня для ширшого громадянства, другого виключно для пластових частин. Почалося „Свято“ віддеклямуванням „Оди до св. Юрія“, якої автором є найстарший та традиційний уже поет Українського Пластового Уладу Богдан Кравців. Велике враження віддеклямованого твору, поглибило відспівання його мужеським хором, композиції Бориса Кудрика. Вступне слово виголошене ст. пл. В. М. Яновом було поривне силою слова та чуттєвим вкладом автора, хоча воно було надто перевантажене символікою. Чергові точки (Леонтовича: Льодолом — міш. хор, А. Курдидика: „Синам Скоба“ і Т. Довгаля: „Розкрий широко“ — деклямації — ст. пл. О. Тарнавського, фортепянове сольо ст. пл. А. Пясецької та Людкевича: Гагілка — — жін. хор при супроводі фортепяну) стояли на висоті мистецького завдання. Найслабшою точкою програми була рецитація пл. Г. Пісецького рефлексій ст. пл. А. Пясецького п. наг. „Побідив св. Юрій“. Бурі оплесків викликували голосовий квартет у виконані ст. пл. Я. Павлюківної, сопран, І. Скобельської альт, Ю. Шухевича тенор і О. Стецури бас (відспівано Brams'a: „Вечірня пісня“, Людкевича „Марусенька по саду ходила“) та Beethovens'a: Trio у виконанні ст. пл. Мигаля (скрипка), І. Старосольського (челло) та Р. Шухевича (фортепян).

Поезія В. М. Янова виголошена ст. пл. І. Стрийською не викликала помітного враження. Не виключене, що в устах кращої рецитаторки або рецитатора вона перейшлаби з кращим успіхом.

Остання точка, Гайдна: „До весни“ (міш. хор при супроводі орхестри) випала бездоганно.

Число публики лишало багато до бажання, головно під адресою старшого та т. зв. „передового“ громадянства.

Болячки нашої кооперації. — Мимо розбудови орґанізаційної сітки українських сільських кооператив, виявляється, що загальне число членів усіх наших сільських кооператив не зростає, а вменшується. Пересічно на одну споживчу кооперативу припадало в р. 1925 — 127 членів, в р. 1926 — 99 членів, а в рр. 1927 і 28 — — 91 членів. Черговим завданням нашої кооперації є придбання якнайбільшої скількости членів для наших сільських кооператив.

На кооперативному орґанізаційному фронті. Дня 25. травня відбулося посвячення кооперативного дому в Долодівці біля Рудок. — Дня 1. червня ц. р. відбулася передвступна нарада нашого громадянства львівського передмістя Богданівки в справі заснування споживчої кооперативи. Ухвалено негайно приступити до її заснування.

Крізаві зудари поліції з новобранцями. — В Коростенку, повіту добромильського дійшло до зудару новобранців з поліцією, при чому новобранці мали намагатись обезброїти поліцію. Підчас того поліцай Юзеф Маєвскі вистрілив з револьвера і одним зі стрілів поранив тяжко новобранця Трибова. — Подібні події мали місце в Довгомостиськах, повіту мостиського, при чому поліціянт Кужаньскі пробив баґнетом грудь новобранця Кицилишки, а поліціянт Козловскі поранив баґнетом новобранця Шпуляра. Поліція твердить, що у всіх випадках новобранці заняли до них ворожу поставу і намагалися їх обезброїти.

Треба добре запамятати. Ми вже писали про бандитизм „kresowców“ в селі Драґанівці, тернопільського повіту. А оце знова дістаємо листа, з якого наводимо кілька найбільш знаменних місць: „Виділ місцевої Читальні „Просвіта“ приготовив на день 9. VI. ц. м. виставу. Та в ночі з 8. на 9. бандити напали на домівку Просвіти та її зруйнували. Вибито вікна з футринами і цілу домівку обкидано грязею. Мимо цего члени Читальні постановили і в знищеній домівці виставу відіграти. В день вистави о год. 8. вечером явився в домівці війт разом з постерунковим і виставу заборонив. В виду цего члени Читальні вистаралися о поновне позволення на день 15 ц. м. Але й цю виставу війт осібною забороною заказав. „Наводимо *дослівний* текст війтівської заборони)“. „Draganówka, dnia 14. 6. 1930. L. 394|30 Do Wydziału Czytelni „Proświty“ w Draganówce. Mimo otrzymanego zezwolenia Starostwa z dnia 13. 6. 1930 L. 6|586| na urządzenie w dniu 15. 6. 1930 o godz. 4-tej po poł. w lokalu „Proświty“ sztuki teatralnej pod tyt. Pan Pysar — Swidky. Zwierzchność gminna, wobec tego nie zezwala na odegranie powyższej sztuki, ze względu, że wewsi powstał niespokój i fermęt przezco może być spowodowany za kłucenie porządku publicznego, jak również lokal jest nieodpowiedni na odegranie przedstawienia. Przeciw niniejszego zakazu wolno wnieść rekurs do Starostwa powiatowego w przeciągu 14-stu dni od daty niniejszego zaku. Naczelnik gminy St. Pawłów mp.

Радянська Україна.

Українська мова на услугах протиукраїнської ідеї. — Статистичні зіставлення про пресу на Рад. Україні виказують, що на Рад. Україні появляється 103 ґазет. З того числа, між іншими 42 призначених для села, 23 які обслуговують робітників, 14 призначених для комуністичного молодняка. Скількість накладу виносить 4.500.000 примірників. Найбільший наклад має ґазета „Радянське Село“, а саме 610.000 прим., „Пролетарська Правда“ 40.000 прим., „Комуніст“ 142.000, „Вісти“ 110.000. Опріч того виходить на Рад. Україні 328 журналів. Очевидна річ, що не усі ґазети і журнали виходять на українській мові.

На Закарпаттю.

Чорносотенна зґрая пускається на провокації. В звязку зі заповідженими Ювілейними Зборами з нагоди десятиліття „Просвіти“, що мають відбутися 29. VI. 1930 р. в Ужгороді, чорносотенці і мадярони пускають провокаційні і брехливі поголоски, будьтоби уряд заборонив Зїзд і через те він не відбудеться. Очевидна річ, що метою тих поголосок є спантеличити населення далеко віддалених, від наших культурних осередків Закарпаття, сіл і в той спосіб зменшити присутність гостей і делеґацій сіл на згаданому Ювілейному Зїзді. — Черговою провокацією є поява проклямації Общества Духновича, в якій кажеться, що уряд розвяже незадовго „Просвіти“ і тому „поки час“ хай члени „Просвіти“ виступають з дотеперішних своїх орґанізацій, а вступають до чорносотенного общества Духновича. Треба сподіватись, що ця провокація викличе протилежні до бажаних наслідки.

„Від 1000 літ не було чогось подібного на Закарпаттю“ — так пишуть мадярські ґазети про атентат на Шабова. Так плачуть мадяроне за утраченим раєм.

Буковина.

Пропаґандивний місяць української преси. — Речинець від 20 червня до 20 липня, призначено на поширення кольпортажі і взагалі здобуття матеріяльних підстав для одинокого на Буковині щоденника „Час“, що виходить в Чернівцях.

Новинки.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Наших передплатників просимо використати чеки, бо від 1. липня ц. р. появляться інші, нові чеки і старими не буде можна вже послугуватись. Це відноситься до всіх чеків взагалі. — Просимо наших передплатників подавати нам адреси своїх знайомих, для висилання їм оказові числа нашого часопису.

Справлення помилки. В послідному числі У. Г. пропущено через помилку назвиська шістьох абсольвентів, які зложили іспит зрілости в укр. держ. ґімн. в Перемишлі. З відділу А.: Наклович Олександер, з відділу Б.: Горницький Ярослав, Ґресько Теодор, Дамянчук Остап, Дзюбинський Богдан-Маріян і Дуб Маріян.

До чого додумалися люди? На льондонській фотоґрафічній виставці можна оглядати найменший фотоґрафічний апарат світа. Знимки, які робить цей апарат не можна навіть доглянути голим оком. Треба аж триста знимок, щоб вони заповнили таку площу як головка від шпильки. Щойно під побільшаючим склом можна побачити, які гострі знимки робить цей малесенький фотоґрафічний апарат.

Дотепний податник і мало „дотепна“ поліція. Один господар в Познанщині (Польща), якому видалося, що з нього стягає податковий уряд далеко більші податки, ніж це випадало на підставі його рахунків, вималював таблицю на якій були поміщені такі слова:

Таке саме менш більше трафилося в одному німецькому селі. Там не поліція, але податковий уряд казав замалювати таблицю, залишаючи її на місци. Кажуть, що то хтось навмисне так уладив, щоби могти показати ріжницю поміж поведінкою влади зі своїми горожанами в Польщі і Німеччині.

„Тиждень доброти“ улаштовує незадовго як що року Париж. В цьому тижні мають парижане виявити всю свою чемність, безкористність, „услужливість і доброту“. І то не лише приватні люде але передовсім урядовці публичної служби, всякі кондуктори трамваїв, поліцаї, шофери таксівок, листоноши і т.д. Це є такби мовити лекція, яка має показати парижанам, як воно виглядалоб колиб один другому все старався поступитись і по доброму полагоджувати спори чи непорозуміння.

Фотоґрафічні рекорди. Бувають всякі рекорди, чому їх не може бути при фотоґрафованню. Один американський сотник відфотоґрафував з літака, що піднявся на 7000 метрів в гору, одно гніздо гір з віддалі 430 *кільометрів*. Знимка вийшла дуже виразна і добра. Таким чином він взяв рекорд у фотоґрафованню, бо досі можна було фотоґрафувати найдалі з віддалі 360 кільометрів. Цей новий рекорд буде мати велике значіння при робленню військових знимок з ворожого терену.

Є ріжні варяти на світі. Дочка великого промисловця Форда (не власника автомобілевих фабрик) в стейті Очійо розвелася зі своїм третим чоловіком і видалася четвертий раз за звичайного сторожа дому. При тому вона зреклася 1000 долярів місячно, що вона їх дістала від свойого батька на побічні дрібні особисті видатки і рішилася прожити разом з чоловіком лише з тих 30 долярів, що їх заробляє тижнево її новий чоловік.

АПТИКА під „ЗВІЗДОЮ“
Й. МАШЕВСЬКОГО
Вл. Мр. Кароль Візель.
ПЕРЕМИШЛЬ, вул. Францішканська (біля міської вежі).

Чоловік пише а почта листи носить. В одній місцевости над рікою Одрою задусив пес купця, кітку шипера (водного візника). Шипер був тим фактом дуже обурений і постановив домагатися від купця відшкодовання за свою кітку. Сів, довго щось писав і кинув листи на почту. На другий день дістає купець листа, розпечатав і читає: „Високодостойний Пане Президенте! Тяжкі часи настали для нас шиперів. Щораз менше заняття і праці, нужда щораз більша. Прошу вглянути і помогти в нашому тяжкому положенню (підпис)“. Одночасно дістає президент краю такого листа: „Пане Маєр! Ваша сволоч-пес задусив мою кітку. Якщо ви не солідаризуєтесь з вашим псом то пришліть мені 50 марок як відшкодовання за мою кітку. Думаю, що не треба вам пригадувати коли це було (той сам підпис)“. Виявилося, що зайшло прикре перемішання листів. Лист писаний до купця попав в коверту заадресовану до президента і навпаки.

Навіть „політика“ бузьків звертається проти Франції. Люде які займаються статистикою руху птахів стверджують, що за останні роки до Франції прилітає на 20 відсотків менше бузьків ніж минулими роками. Щойно тепер є зовсім зрозуміле чому у Франції родиться щораз менше дітей. Хоча у Франції устроюють тепер для бузьків спеціяльні, вигідні гнізда то це нічому не помагає. Видко що бузьки перенеслися до Італії.

Берлін має 1000 ворожок. Урядова статистика Берліна виказує 1000 жінок, яких одинокою професією є ворожбитство. Стверджено, що заробітки берлінських ворожок є дуже високі. Найбільше питань звернених до ворожок відносилися до майбутньої долі цього велитенського міста.

Радіоґазети. Пасажирський корабель „Америка“, що курсує поміж Европою і Ню Йорком задумує улаштувати для своїх пасажирів ґазетні радійопередачі з повним ґазетним статейним матеріялом, ґазетними ілюстраціями та анонсово-реклямовим відділом.

На бідного Макара всі шишки валяться. Франція як мала щастя, то аж непристойно богато, а як стала брати по пальцях то теж аж надто боляче. Навіть парижську вежу Айфля обтесали. Величались до недавна Французи, що найвища будівля на світі міститься не де інде, а в Парижі. Нею була вежа Айфля. Тепер вона вже ненайвища. Бо в Ню-Йорку вибудували хмародер, який переріс вежу Айфля о цілих 9 метрів. Щож? Слава минає!

Потіха для незадоволених. Часом ми жалуємо, чому то ми вродилися тепер, а не наприклад 10.000 літ скоріще. Що до тих 10.000 літ в зад, то може й справді ліпше воно було ходити собі не орючи не сіючи, а перевісити лук через плечі та йти на лови. Але що до тих 10.000 в перід то про той час дуже погані речі розказує один професор анґлійського університету. Він каже, що за 10.000 літ люде мусітимуть носити сталеві шеломи і панцирі, щоби могти бути охоронитись перед силою филь думання своїх співтоваришів. За 10.000 літ людина буде мусіти постійно пробиватись крізь бурю наступу людських думок. Аж страшно подумати, тим більше, що йдуть горячі літні дні і в тих панцирах і шеломах булоби дуже невигідно. Виходить, треба радіти, що живемо тепер, а не за 10.000 літ.

Кінотеатр „Редута“ в Народ. Домі ул. Костюшка 3 від 16|VI.: *В пазурах Азіятів*. — Від 19. VI. *Хата в червоною ліхтарнею*.

Надіслане.

Рукавички, пончохи, скарпитки, реформи в великім виборі та всіляку ґалянтерію поручає „НОВИЙ ТРУД“ Перемишль, Фредри 2.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

ПІТ І НЕМИЛИЙ ЗАПАХ з РУК, НІГ і ПАХ

Висторігатись наслідувань подібних назв.

Коли хочеш набути порошку від болю голови з „когутиком“ „Migreno-Nervosin“, треба жадати їх в оригінальних опакованнях Гонсецького, знаних від трийцяти літ. При закупні порошків з „когутиком“ „Migreno-Nervosin“ звертайте увагу на опаковання і відкидайте настирливо поручувані порошки на перший погляд подібні до наших.

Памятай!
що богато читачів „Україн. Голосу“ вже мають наші добрі годинники по ціні 5 з. 89 сот. (замісць 25 зол.) На листовне замовлення висилаємо почтою плоский годинник, виреґульований до мінути з 10 літною ґваранцією; 2 шт. — 11 з. 50 с. 4 шт. — 22 з. 68 с.; ліпший ґат. 6·50 і 7·50 і 9·50, годинник з світячим циферблятом 8·50 і 10·50 з нового франц. золота 9·95, 12·—, 14·50, критий Анкер 14·75, 17·—, 19·—, 23·—, 28·— знаної марки „А Мозер“ з довголітною ґваранцією 17·35, 18·75, 22·—, ті самі з фр. нового золота 24·50, 28·50. На руку муж. або дамс.: 9·30, 12·—, 14·— з світячим циферблятом 17·75, 18·—, 23·—. Столові будильники 10·65, 11·85. Ф-ми „Junghaus“ 14·50 зол. Ланцюшки з імітації золота 1·50, 2·50, 4·—, 5·— Загр. бритва 5·75, 7·75 і 9·75 зол. Машинки до стриження волосся з запас. гребін. 8·95, 10·95 і 11·95 зол. За кошта пересилки платить купуючий. Адресувати: Przedst. szw. zeg. ED. JAKUBINSKI, Warszawa pl. Napoleona, oddz. 17. skr. poczt. 237.

ЖАДАЙТЕ у всіх кооперативах МИЛА Кооперативної Фабрики „ЦЕНТРОСОЮЗ“

Уживайте ЕЛЕҐАНТ бо се найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Купуючи паперці до курення „КАЛИНА“ в одинокої української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі. Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.